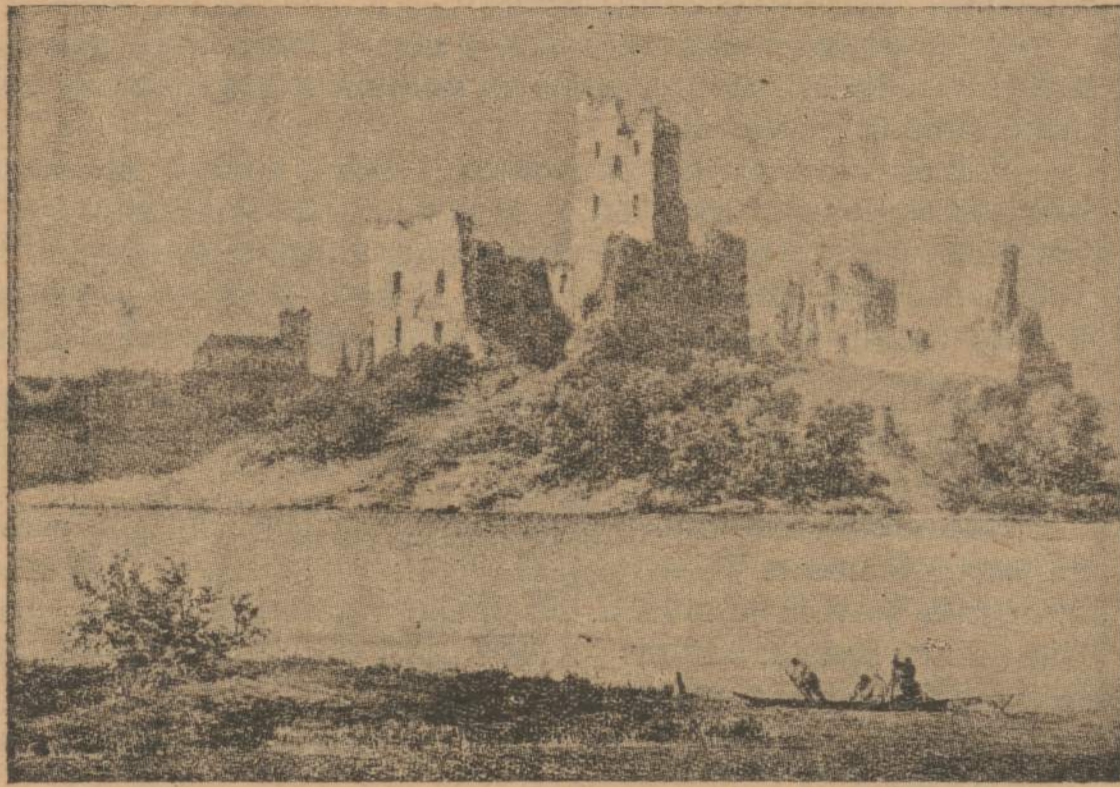


# Naujienu Antroji Dalis

NR. 569

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVII METAI



TRAKŲ PILIES GRIUVĖSIAI

## ARIZONOS IR KALIFORNIJOS VALSTYBIŲ TERITORINIS GINČAS

Arizonos ir Kalifornijos valstybės turėjo natūralinę sieną — Colorado upę, kuri skyrė vienos valstybės teritoriją nuo kitos. Tačiau 1920 metų birželio 8 dienos naktį patvinusi Colorado upė vienoje vietoje staiga pakeitė vagą, nukirsdama vieną savo vingį, šiek tiek panašų į Nemuno kilpą ties Birštonu. Iš po nakties 4,572 akrai Arizonos žemės atsirado kitoje upės pusėje — toje, kur yra Kalifornijos teritorija. Kalifornija tvirtina, kaip buvo taip turi ir būti — valstybių siena yra Colorado upė, nežiūrint kaip ji pakeitė vagą. Arizona aiškina kitaip — žemė, kuri upei vagą pakeitus liko kitoj upės pusėj, visada priklauso Arizonai ir dabar ten turi būti Arizonos teritorija.

### Niekieno žemės gyventojai negali balsuoti

Taip prieš 41 metus tarp valstybių prasidėjus ginčui dėl teritorijos, gyventojai, kurių ten dabar yra 150, neteko steito valdžios. Prarado jie ir balsavimo teisę, nes nėra nustatyta, kurioje valstybėje jie gyvena, kur turi registruotis. Neturi policijos ir neturi priešgaisrinės apsaugos. Daugelis tos niekieno žemės gyventojų nemoka nė žemės mokesčių, nes nežino, kuriai valstybei mokėti. Kai kurie tos teritorijos gyventojai neperka nė automobiliams leidimų, o kai kurie važinėja prie savo automobilių prisitvirtinę dviejų steitų leidimų numerius: Arizonos ir Kalifornijos. Šeimos, turinčios po du automobilius, vienam išperka leidimą Arizonoj, kitam Kalifornijoje. Turi niekieno žemės gyventojai nepatogumų dėl vaikų mokslo, parenkant į kurią mokyklą juos leisti, o taip pat ir dėl vaikų metrikų surašymo.

Bejėgiai teismai

Kartą du niekieno žemės vyrai susiginčijo. Vienas jų šovė į savo priešininką. Šovikas nuvyko į artimiausią miestą, Yuma, Arizona, ir policijai papasakojo savo nusikaltimą. Tačiau teismas kaltininko negalėjo nubausti, nes teisme kilo klausimas, kieno teritorijoje nusikaltimas padarytas? Kurios valstybės teismui priklauso byla spręsti? Nieko kito neliko, kaip nusikaltėlį paleisti.

Ir Arizonos ir Kalifornijos prokurorai pripažįsta, jog taip metai iš metų nepavyko nieko už nusikaltimus nubausti. Jei Kalifornijos valstybė iškelia bylą, tai kaltinamasis sakosi priklausąs Arizonai, o jei Arizonos valstybė ima bylą spręsti, niekieno žemės žmogus sakosi esąs Kalifornijos pilietis.

Kartas nuo karto gemblių akys nukrypsta į šią niekieno žemę. Jie taikstosi joje įrengti lošimų namus, panašiai kaip Las Vegas mieste, Nevadoj. Ir tokia yra teisinė šios niekieno žemės padėtis, jog nei Arizona nei Kalifornija negalėtų uždrausti ten vykti gembliui, prostitucijai ar kitoms nelegalioms operacijoms.

### Gyventojai nori steito globos

Niekieno žemė — smėlėtas upės dugnas ir krūmokšniais apaugę paupiai. Pusė tik kultivuota. Auginama medvilnė ir gyvuliai. Nedirbamos žemės plotas — tikros džunglės, kuriose knibžda gyvatės, veisiasi laukiniai kralikai. Kai žemė nepriklauso jokiam steitui, tai jokia valdžia netaiso kelių. Pats geriausias kelias — tai buvusios upės vagos krantas. Kiti keliai dulkėti, vietos gyventojų, kiek jiems atrodo reikalinga, pasitaisomi.

Vieni niekieno žemės gyventojai nori priklausyti Arizonos steitui, o kiti turi savo moty-

(Tęsinys 4 pusl.)

## Dienų Skeveldros

Daina — mūs gyvasties rodyklė

(Tęsinys)

3.

Savo kultūros istorijoje turime du didžius vyrus Mikalajus:

1. Daukšą, kurs kalbą įvertino ("Ne žemės derliumi, ne drabužių įvairumu, ne šalies gražumu, ne miestų ir pilių stiprumu laikos tautos, bet daugiausia išlaikydamos savąją kalbą...")

2. Čiurlionis, kuris dainą šlovino:

"...turime mūsų senas dainas. Ir ateis laikas, kuomet kompozitoriai atidarys tą užburta viešpatiją ir, sendami iš tų turtų savo įkvėpimą, atras širdyje seniai nejudintas stygas, ir tuomet visi geriau suprasime save, nes bus tai tikra lietuvių tautos muzika. Ar greitai? Už 100, o gal ir 300 metų, jeigu tik nepailsime ir jeigu pasiseks mums sužadinti visuomenėje geresnės muzikos troškimus."

Kita proga M. K. Čiurlionis rašė:

"...dainos, tai tarytum brangaus marmuro uolos ir laukia tik genijaus, kurs mokės iš jų pagaminti neužmirštamus veikalus..."

Prof. dr. J. Balio vadovautas Lietuvių Tautosakos Archyvas kelių metų būvyje turėjo surinkęs tokius dainų turtus:

1. Rankraščiuose: dainų tekstų — 150,154; dainų su melodijomis — 15,378; dainuškų — 4,710; giesmių (religinio turinio) — 282; šokių ir žaidimų (šokio dainų) — 3,035 (priduriant visą kitą tautosaką — 433,756 variantus).

2. Fonografo plokštelėse: dainų melodijų — 6,836; sutartinių — 336; raudų — 73 ir tt. (viso — 8,328 variantus).

4.

Vilniaus krašto begudėjančių apylinkių gyventojai guodėsi:

— Jei aš tokiam varge buvau, ir aš būčiau nedainavusi, tai aš būčiau pamišus. Visa linksmybė, visas turtas — daina. Piemenė buvau — dainavau, tarnavau — dainavau, ištekejau — irgi dainavau. Kaip aš giedu, tai man net širdį sužadina... Kad kur išgirdau dainą, tai ir mokėjau.

83 metų amžiaus akla Kristina Skrebutėnienė pasakojo:

— Ak, jau mokėjau, kaip jauna buvau. Einu pagiriu, tai tik tau burną plėšia giedot. Ganiau pagiry, kai kukuoja gegutė, tai ir aš su ja kukuoju, giedu. Mokėjau daug dainų, vargas užmarino, bet dar kur

kiek ir prisimenu...

Ir tautosakininkas iš jos užrašė apie 400 dainų (290 su melodijomis).

Mintys grįžta į vaikystę ir pradžiugę sustoja ties Klemu. Džiuvėsis, kaip drobė baltas, ir ūgio pusėn pušies. Dieną — ežere (nepaisant metų laiko kaitos), o vakare rantom, kaip grebėstais plonomis, įsikibdavo į varpą ir, Viešpatie, tai pagaliau būdavo didelė žmogaus, vario ir žemės giesmė. Seniai baigė skambinės, o ežero tems tą plotai, padūmavę pievos, pagirė ir dašklas kitas kiekvienas dar skamba įkandin, nusikauna ir grįžta, net žvaigždės žiežarauna skliautu akis besvilindamos. Dar — dar tebeskamba...

Paėmė jauniklėlį, ir dingo. Apmirė jo karta. Kalėsi ir plėtojosi nauji želmens. Ir buvo kartą, gilų rudenį, pageluo. Pro aprasojusius (židinėj plieskė vakarienė) langus sužiūro kaimas. Vaikai, tiesa, seniau išgirdo dainą. Ir sakė. Bet vyresnieji nubarė: gal jums prisduoda?! O būta tikro girdo. Tai Klemas pardainavo! Lyg iš kuokynės. Lyg žirgą perkėlęs kur dobilienoje. Ar valkšną užmetęs. Vyrai pasipylė į gatvę ir sušukę K-l-e-m-a-i!, žado neteko. Moterėlės, kai tada, kai ji kur tai vežė, dar kone lopšy buvo, užraudojo kaip nesavos. Klemai! — ligi pusiaunaktų teiravosi kimštinomis prigrūsta lūšna.

"Ak, būdavo visaip, ir ne kartą meldeis žmogus, kad žemelė prarytų, skausmą iš krūtinės, sopulį iš minčių išrautų... Kai išidainuojai pats sau pasiklausydamas, kai išigiedi, regis, akyse plačiau..." — kalbėjo sugrįžėlis.

Visus ėmė gailysta ir liūdesys, ir džiaugsmas, kad dainininkas pokštininkas po kelių dešimtų metų sugrįžo, kaip sugrįžta dainos aidas nuo girios.

5.

Jei būčiau skulptorius, manding, bandyčiau uolos atbrai- loj ar laukų granito skriauzlėj atkurti tokį vaizdą:

...Pro bedugnes, kalnų grūtis, išrutusias upes, pelkynus, kur nér kimsės ir uodui pritūpt, pro pūgas, vėtras ir gaisrų šiustis eina moters, pasidavę kita kitai rankas, ir globia šalį lyg kūdikį lopšy...

Kuo jos vardu? MOTINOS! Iš amžių į amžius didinga valios ir pasiaukojimo grandimi eina — hucina, visai paneigę pavojus ir mirtį. Paprastos ir

(Tęsinys 2 pusl.)



## DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

pilkos, kaip bitelės...

Kas buvo, kai tauta dar neturėjo savo rašto? — Motinos!

Kas buvo, kai dar nebuvo jokių mokyklų? — Motinos!

Kai maras, badas, baudžiava, kai geso saulė netekėjus, kas švyturys ir paguoda? — Motinos ir — dainos!

“Dainuok, sesyte, ko nedainuoji?” Laisvės jausme ar gilut - giliai skausme. Kai drauguolūžiai raitelėliai į karą joja. Kai artojų klumpa vagoj. Kai šiaurasis vėjelis. Kai namų valūžėj. Kai sutems tamsi naktuzėlė. Ir kas visų dainų temų metmenis ir ataudus suskaičiuos!

Mirė — išmirė gentys ir kartos, daina jų liūdesį, jų nerimą, jų saulėtą juoką, jų sielvartą ir išmintį, lyg širdis kraują, atitvindė palikuonims, ir mūs didžioji versmė neužako — tviksi kaip pulsas.

Dar kartą, taigi, kartoju:

— Dainos istorijos kelias — šitai tautos išeitis kelias!

Žinia, skirtingų sąlygų Vilniaus krašte, kitų M. Lietuvoj ar išskirtinų Nepriklausomybės meto ir nūn bolševikų tironijoje.

Neseniai užtikau žinutę, kad Ant. Krutulyš Vilniaus krašto tyros muziejui perdavęs savo rankraštį. Tai Dainos kelias Vilniaus krašte 1905—1945 m. būvyje. Vargu okupacijos sąlygose ji, knyga, išvystų pasaulį, nesgi dainos kelias — kovos už laisvę, kovos už savo gyvenimo stilių kelias.

Beje, šlovingasis A. Krutulyš, be kita ko, per visą lenkų okupacijos metą stengėsi gauti leidimą Vilniaus krašto lietuvių dainų šventei. Belaukiant — vieną okupantą pakeitė kitas okupantas.

Mielasis Skaitytojau, jaučiu, kad kartu su Tavimi mąstau ir sakau:

— Kokia marga lietuviškosios dainos istorija ir čia, Amerikoje!

Jei kas ateity sudarys JAV lietuviškųjų chorų (nuo pat ano amžiaus pabaigos) chronologišką vardyną, tai bus viso lietuviybės veikimo ir pastangų išlikti chronika!

Kai II Dainų šventės metu plosime, kad net delnai svils, plosime tiesiems, kurie dainų poste jau 25 metai budi, ak, saliuuosime visiems žinomiems ir nežinomiems Dainininkams ir dainai amžių būvyje!

### SOPHIE BARCUS

RADIJO ŠEIMOS VALANDOS

Visos programos iš WOPA,  
1490 kil. AM. 102-7 FM.

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto. — Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

VAKARUŠKOS: pirmad. 7 v. v. Anglų kalba: nuo antr. iki penkt. 7—7:30 val. vak.

Tel.: HEmlock 4-2413  
7159 SO. MAPLEWOOD AVE.  
CHICAGO 29. ILL.

Mums didi pareiga ir susykreta dovana ir laimė puoselėti — tautos vertybes, kurios anapus geležinės uždangos dūsta po purvinu ir kruvinu okupanto batu. Daina ten jau, deja, kampinginkas, kaip ir pats šalies tikrasis šeiminingas.

6.

Daina, daina, daina...

Ir girdisi ragas, kai metas kovą pradėti. Kur linkui? Ing pietus, rytus, šiaurę ir vakarus. Visais tėvų žemės pasieniais. Dieną-naktį su žvilgsniu į ginklo rodyklę — taiktuką.

Įsikniaubkime į delnus ir susikaupkime ties veidais ir veiksmais praecity. Žinom Durbę, žalgirį, Pūnią, o kiekgi degė pilių ir sodybų, kiek kartų gintasi įdegusiu akmeniu, ietimis, dantimis ir nagais. Pleškėjo girus, ir ugnis kartu su aimanaėjo net vandenų plotais.

Daina, daina, daina...

Reikėjo gi - reikėjo ryžto, valios ir smegenų gyventi pavojuose ir budėjime, reikėjo sugėbėti parblokštam pakilti, žaizdą ranka užčiaupus kitąja kovoti ir — laimėti. Laimėti ir apsidrausti teisę į savo būdą ir savo namų židinį.

Neseniai teko skaityti vieno kitataučio įspūdžius iš (net atgandu ir minėti) Sibiro. Tai būta Rūsčiojo birželio dienomis. Laimė, rašo ans vyras: — į vagoną patekau su lietuviais. 100, 1000, 2000 ir daugiau kilometrų. Praradom laiko ir erdvės supratimą. Ir kas mums žmogų guodė? Lietuvių, tremiamųjų, daina! Per 6 savaites esą taip įsijautęs į likimo bendrininkų dainą, kad ir nūn, po kone 20 metų, tebegirdįs kai kurias melodijas. Tikiu, — rašė: — kol toj tautoj gyva daina, nemirs ir dvasia.

Daina, daina, daina...

Už langų, kitapus slėnio, tarp skardžių pakriūtėj kapinės. Net tylą, rodos, ateina gatvė. Gyvybė ir mirtis eina visada pagrečiu! Pavakarys traukia į susimąstymą, kažkokį pasvajimą. Bet staiga iš tos minties - nebūties pabudina žingsniai. Pažįstami. Galiu ir nežvelgęs pro langą tarti, kad tai tėvynainiai skuba į choro repeticiją. Paslėniu ir šlaitu netruks ateiti ir pati daina. Galėsi žmogus klostyti balsus, kaip audimėlius kraičio skrynioj: — sodrūs amžiumi ir patirtimi. Čia jaunėlesnieji, o, ana, kaip nytiš nytin subėga pati jaunoji pamaina, atžalynas. Šale tėvo sūnus, šale motinos dukra. Daina išlygina amžiaus, išlygina visus kitus skirtumus. Viena ta pati dainininkų greta. Geležinė pramingo sau ir bendruomenės darbo gairė.

Ten už tūkstančių mylių tyčiai - tyčiai Nemunėlis teka, čiagi tyčiai pamažu įgundama su daina rasti gyvenimo ir tremties prasmę ir kraštui gimtajam, ir tremčiai, visai tautai.

Daina — lietuvių siela. Daina — tūrėklai tarp laiko ir įvykių rūsčiųjų pareigų.

J. Cicėnas

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.  
— ŠATURDAY, JUNE 3, 1961

MICHAİL ZOŠČENKO

## SATYRINĖS NOVELĖS

Iš rusų kalbos vertė Jonas Valaitis

### ASMENINIS GYVENIMAS

Einu aš kartą gatvę ir staiga pastebiu, kad moterys į mane nežiūri.

Anksčiau, būdavo, išeisiu į gatvę toksai, kaip sakoma, žaliukas, o į tave žiūri, švelnius žvilgsnius siūnčia, užjaučiamas šypsėnas, šypsnius ir kraipysėnas.

O čia staiga matau — nieko panašu! Štai, tatai, galvoju, gaila! Vis dėlto, galvoju, moteris vaidina kurią nekurią rolę asmeniniame gyvenime.

Vienas buržuazinis ekonomistas arba, matyt, chemikas yra pareiškęs originalią mintį, esą, ne tiktaai asmeninis gyvenimas, o visa, ką mes bedarytume, mes darome moterims. Ir, vadinasi, kova, garbė, turtas, buto mainai ir palto pirkimas, ir taip toliau, ir panašu, — visa tatai daroma moters dėlei.

Na, šitai jis, žinoma, truputį persūdė, įsimelavo buržuazijos smagumui, bet kas dėl asmeninio gyvenimo, tai ašenai su šiuo pilniausiai sutinku.

Aš sutinku, kad moteris vaidina kurią nekurią rolę asmeniniame gyvenime. Vis dėlto, būdavo, nueisi į kiną, ne taip maudu menką paveikslą žiūrėti. Na, tenai rankutę paspausi, įvairius paikus žodžius kalbi, — visa tatai gražina dabarties meną ir asmeninio gyvenimo neturtą.

Tatai štai, kuri gi mano savijauta, kai vieną kartą aš matau, kad moterys į mane nežiūri!

Kuris, galvoju, velnias? Kodėl į mane bobos neveizi? Iš ko tatai pareitų? Ko joms reik?

Štai aš pareinu namo ir paskubomis žiūriu į veidrodį. Ten, matau, ryškėja nudėvėtos fizionomijos paveikslas. Ir blankus žvilgsnis. Ir spalva nežaidžia veiduose. “Aha, dabar aišku! — sakau aš patsai sau.

— Reikia pastiprinti mitybą. Reikia krauju pripildyti išblukusią luobą.

Ir štai aš skubos tvarka perku įvairius produktus. Aš perku sviestą ir dešrą. Aš perku kakavą ir taip toliau.

Visa tatai aš valgau, geriu, edu tiesiog be atvangos. Ir trumpu laiku sugražinu negirdėtai šviežią nepavargusią išvaizdą. Ir tokios išvaizdos sklindau gatvėmis. Vienok, pastebiu, kad damos, kaip ir anksčiau, į mane nežiūri.

“Aha, — patsai sau sakau, — gal būt, aš įpratau į biaurią eisnę? Gal būti, man trūksta fizinės mankštos, karojimo ant žiedų, šuolių? Gal, man stinga raumenų, kuriais damos būna įpratusios gėrėtis”.

Tada aš nusiperku kabančią trapeciją. Nusiperku žiedus, svarsčius ir kažkurį ypatingą kuolą.

Aš, kaip kalės vaikas, varteliojuos ant visų šių žiedų ir aparatų. Rytaiš aš vartau tą kuolą. Aš nemokamai skaldau kaimynams malkas. Aš, galop, įsirašau į sporto ratelį. Plaukiuju valtimis ir luotais. Maudaus iki lapkričio. Per tai vieną kartą vos nenuskėstu. Aš, paikšas, neriu gilioj vietoj, bet pasiekęs dugno, pradedu leisti burbulus, nenorėdamas plaukti. Aš pusę metų sugaištu visoms šioms užmačiomis. Aš statau savo gyvenimą pavojun. Aš du kartus sudaužiau savo galvą, krisdamas nuo trapecijos.

Aš visa tatai didvyriškai pakeliu ir vieną gražią dieną, įdeges ir sutvirtėjęs, išeinu, kaip spyruoklė, į gatvę, kad sutikčiau pamirštą palankią moters šypsėną.

Bet šios šypsėnos vėla nerandu.

Tada aš pradedu miegoti prie atviro lango. Grynas oras įsigali mano plaučiuose. Spalva pradeda žaisti mano veiduose. Mano fizija ružavėja ir raudonėja. Ir net kažkodėl išgyja violetinį atspalvį. Su savo violetine fizionomija aš kartą einu į teatrą. Teatre, kaip nenormalusis, sukinėjuos apie moterų sambūrius, sukeldamas iš vyrų pusės įtarinėjimų ir grubių įtarinėjimų, ir net stumtelėjimų, ir baksnojimų į krūtinę.

Ir rezultate matau dvi, tris šypsėnas, kurios man mažai tepatinka. Ten pat, teatre, aš prieinu prie didelio veidrodžio ir grožiuos sutvirtėjusia savo figūra ir krūtine, kuri įsitempiant dabar sudaro septyniadesimt penkis centimetrus. Aš sulenkiu rankas ir ištiesiu liemenį ir išskečiu kojas čia šiaip, čia taip.

Ir iš sielos stebiuos dėl tosios moterų šaipysėnos ir kraipysėnos, kurios ar dėl riebumo šėlsta, ar šunes jas žino, ko joms reikia. Aš grožiuos savim šitame didžiajame veidrodyje ir staiga pastebiu, kad aš menkai apsilvilkęs. Trumputės kelnės su pūslėmis kelių vietose įvaro mane į išgastį ir nėgti drėbulį.

Bet aš tikra žodžio prasmė suakmenėju, kai žiūriu į savo apatines galūnes, kurias aprašinėti dailiojoje literatūroje ne vieta.

“Ak, dabar suprantama! — sakau aš patsai sau. — Štai kas griaua asmeninį mano gyvenimą, — blogas mano apsilvilkimas”.

Ir, prislėgtas, sulinkusiomis kojomis aš grįžtu namo, savyje įsipareigodamas pakeisti apsilvilkimą.







## ARIZONOS..

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

vus, kodėl jie nori būti Kalifornijos piliečiais. Dabartinė padėtis šios teritorijos gyventojams yra įkyrėjusi ir dažnas taria, jog "nesvarbu, kuriam steitui atitektume, tačiau svarbu pagaliau jau žinoti, kur mes gyvename!"

Yumos indijonai irgi reiškia pretenzijų į niekieno žemę. Jie sako, kad toji žemė nuo amžių priklausė indijonams ir dabar indijonų rezervuatu turi atitekti. Indijonai yra ne kartą mėginę užblokuoti kelius į niekieno žemę ir imti po 50 centų maito, kas nori ten įvažiuoti. Indijonų rezervuatas yra Kalifornijos pusėje, todėl indijonai stoja, kad ir niekieno žemė atitektų Kalifornijai, nes priešingu atveju pasunkėtų rezervuato administravimas.

### Sienos komisija posėdžiauja

Jau aštunti metai, kaip posėdžiauja Arizonos ir Kalifornijos atstovų komisija, siekianti tą teritorinį ginčą baigti. Paskutinis komisijos paruoštas projektas yra kompromisinis. Komisijos nariai sutarė, jog Colorado upė yra Arizonos ir Kalifornijos siena, išskiriant tą ginčo sritį. Vadinasi, vietoj 250 mylių būtų tik 238.2 mylios sienos upe, o 11.8 mylios ruože šių valstybių žemė su žeme rubėžiutuotą, paliekant Colorado upę Arizonos teritorijoj. Pati niekieno žemė taptų padalyta. Kalifornija gautų 2,784 akrus, kurie prieš 1920 metus priklausė Arizonai. Arizonai tos dabartinės niekieno teritorijos liktų 1,788 akrai ir išlyginimui tektų 1,874 akrai Kalifornijos teritorijos, kuri niekada nėra Arizonai priklausiusi.

Šis sienų nustatymo projektas turi būti patvirtintas Arizonos ir Kalifornijos legislaturai, o po to Kongreso Washingtono. Arizona projektą svarstys 1962 metų sausio mėnesio seimelio sesijoje. Manoma, kad prieštaravimas bus labai menkas ir susitarimą Arizona priims. Kitokios nuotikos yra Kalifornijoje. Sienų komisijos projektas čia sutiktas su dideliu pasipriešinimu. Niekieno žemę padalinus ir 11.8 mylios ruože Colorado upei nebesiekiant Kalifornijos teritorijos toje vietoje Colorado upė būtų vien tik Arizonos upė. Tas pakeitimas susilpnintų Kalifornijos teisinę padėtį ir kitame šių valstybių sename ginče, kiek kuri jų gali imti Colorado upės vandens dykumų drėkinimui. Kalifornijos valstybės Imperial apskritis siekia dabartinę niekieno žemę. Iš Imperial gyventojų labiausiai ir pasireiškia protestas dėl sienų komisijos projekto. Protestuoja pati apskrities valdžia, ūkininkų sąjunga, žemės drėkinimo distriktas ir Yumos indijonai.

Sienų komisijos paruoštą planą kuriai nors valstybei atmetus, neabejojama, jog niekieno žemė vėl liks ilgiems laikams toje nenormalioje teisi-

# LIETUVIŲ TAUTINĖS KAPINĖS

(Tešinys)

Išvardytieji valdybų nariai ir direktoriai visą laiką rūpinosi ekonomiais ir teisiniais kapinių reikalais. Kada stigdavo pinigų, jiems tekdavo ieškoti paskolų, o vėliau turėdavo rūpintis, kad užtrauktos paskolos greičiau būtų atmokėtos. Mums malonų konstatuoti, kad visi parduoti bonai buvo išpirkti ir kiekviena paskola gražinta su nuošimėiais.

Ekonominiai kapinių reikalai pagerėjo, kai buvo paruošta žemė ir pradėti pardavinėti sklypai. Atnešdavo pajamų ir kiekvieną mėną vis dažnėjančios laidotuvių. Kapinių administracija teikia įvairių patarnavimų: apsodina kapus gėlėmis, palaisto, žolę nukarpo, velėnomis kapų pakraščius ir pačius kapus apkloja, mirusiųjų garbei pagroja gražiai įgiedotas giesmes, žiemomis papuošia kapus žaliais vainikais, paruošia pamatus paminklams ir kt. Už visa tai gauna nustatytą atlyginimą. Pirmais ir antrais kapinių įsteigimo metais jokių pajamų nebuvo, bet jau 1921 metais kapinės gavo \$8,156.13 pajamų, o 1931 m. pajamos pasiekė \$21,842.94. Plačiau apie kapinių ekonominį stovį rasite žinių šių knygelių pabaigoje, kur yra atspausdinta auditoriaus patvirtinta praėtų ir užpraėtų metų atskaita.



DR. JONAS ŠLIUPAS, "Aušros", "Laisvosios minties" ir kitų laikraščių redaktorius, kelių knygų autorius, kovotojas už lietuvių tautos laisvę, švietimą, bėgdamas nuo sovietų okupacijos mirė 1944 m. lapkričio 6 d. Berlyne, bet palaidotas Lietuvių Tautinėse Kapinėse. Chicago lietuviai pastatė jam puikų paminklą.

Tik padidėjus pajamoms buvo galima pradėti didesni darbai pačiose kapinėse. Tų darbų buvo labai daug, būtent: praveisti nauji keliai ir pagerinti anksčiau sukastieji, paruošti nauji skyriai laidojimams, įsigytas naujas vandens tankas, praveisti vandentiekiai, įsigytas traktorius ir kasamoji mašina, nupirkti vežimėliai žemėms pervežti, pastatytas garažas ir įrankinė, nupirkta spinta urnoms saugoti, nupirkta naujos mašinos žolei piauoti, įgiedotos naujos plokštelės ir didelė daugybė kitų dalykų.

Kapinių vadovybė rūpinasi bendrais kapinių reikalais, bet kiekvienos šeimos pareiga rūpintis palaidotų savo narių kapais. Gaila, kad ne visi šeimos nariai rūpinasi saviškių kapais. Kartais ne kiekvienas gali tai

padaryti. Pagaliau yra ir tokių atsitikimų, kur šeima yra išmirusi. Nėra kam rūpintis kapais. Tokius kapus prižiūri kapinių administracija. Tam tikslui yra sudarytas Kapų Priežiūros Fondas (Care Fund).

Sudarytas Amžinas Gėlių Fondas. Asmenys, norintieji, kad kiekvieną mėną jų artimųjų kapai būtų papuošti gėlėmis, padeda į šį fondą mažiausiai bent \$300. Iš gaunamų procentų perkamos gėlės ir papuošiami kapai. Abu šie fondai yra valstybės auditorių priežiūroje.

Praeitais metais nutarta priimti į kapines Amerikos lietuvių parašytos knygos, jų leisti laikraščių komplektai, organizacijų protokolų knygos ir įvairūs Amerikos lietuvių veiklą liečiantieji dokumentai. Knygos turi būti įristos, dokumentai gerai aptvarkyti, kad galėtų ilgesnį laiką išlikti sveiki. Norima, kad ateinančios kartos vienoje vietoje rastų lietuvių veiklą liečiančius dokumentus.

## LITHUANIAN NATIONAL CEMETERY

The Lithuanian National Cemetery this year celebrates its Fiftieth Anniversary. The idea to establish a free and independent cemetery arose over fifty years ago among several of our countrymen. Today thousands of enlightened Lithuanians have united in that idea. Work that began with donations of dollars and cents has become a half-million institution, having an yearly turnover of one hundred and fifty thousand dollars. Read our financial statement at the end of this program.

Voices for the need to establish a Lithuanian National Cemetery began to arise considerably earlier. Concrete plans were actually started when in 1910 at the Sons of Lithuania Society meeting it was proposed and accepted to consider the question of creating a Lithuanian National Cemetery. About the same time the idea to found an independent national cemetery also arose in the 18th Street colony's large and active Blessed Lithuania Society. The question was also raised at a meeting of the Freedom Society.

At almost the same time that year, the Lithuanian National Cemetery question was raised at the Simon Daukantas Society, the American Lithuanian Alliance, 36th Lodge, The Lovers of Lithuania Society, the Lovers of Truth Society, the Lovers of Fatherland Society 1st Lodge, the Young American Lithuanian Aid Club, the United Lithuanian Clerks, in the Lithuanian Freethinkers Organization, the Lithuanian Worker's Union, the St. Peter Society, 1st Lodge, in the Young Lithuanian Lovers of Song Society, and other organizations.

On February 19, 1911, a meeting of representatives of Lithuanian organizations took place where, after fully discussing the establishment of a cemetery, it was resolved to found a cemetery, to collect monies, and buy 20 acres of land in some attractive vicinity of Chicago. At that time a name was selected for the newly founded cemetery. This meeting was the birthplace of the Lithuanian National Cemetery. At this meeting ways of legalizing the Lithuanian National Cemetery were discussed and consequently a petition was sent to the governor.

On March 28, 1911, the governor of Illinois granted a charter to the organization for conducting its business. And we are in business since then, and for many years to come.

nėje pādētyje. Jungtinių Amerikos Valstybių kontinentas (be Aliaskos ir Havajų) liks ir toliau susidedas iš 48 valstybių, Columbijos distrikto, kuriame

nyje, kurio gyventojai negali naudotis visomis Amerikos piyra sostinė Washingtonas, ir iš šio 4,572 akrų sektoriaus Arizonos ir Kalifornijos pasie-

naudotis visomis Amerikos piyra liečio teisėmis, nes niekas nežino, kuriam steitui jie priklauso. J. Klauseikis



# APIE NEGRŲ SIELĄ IR KŪRYBĄ

Apie negrus kiekvienas kalbą, kaip kam patinka, bet viename dalyke visi sutinka, būtent, kad negro siela, jei toks dalykas yra, tikrai yra plati, galinti pakilti iki dangiškų aukštumų ir kristi iki žemiausių gelmių. Tokios bendrai yra poetų ir kitokių kūrybinius polinkius turinčių žmonių sielos. Mes čia, Amerikoje, kas tik nori, turime progos girdėti tipingiausio negro giedojimo — vad. "spirituals" ("dvasinės giesmės"), kuriose labiau nei kitur savo originalia nuogybe pasireiškia negro rasės siela. Štai kaip tą giedojimą pavaizduoja vienas vokiečių poetas, Rudolf Hagelstange:

### Negrų giesmės "spirituals"

Pirmasis į giesmę ar dainą panašus darinys, kokį šiandien jau civilizuo to juodojo žmogaus balsas išreiškė, yra riksmas iš pačių giliausių vergijos gelmių, — tai pagalbos ir skundo šauksmas.

Daugelis viso, ką gėrėdamiesi mes vadiname nesugadintu negro menu poezijos ir muzikos srityse, savo šaknimis siekia toli į priešrevoliucinius Amerikos laikus, kada į šį kraštą iš Afrikos buvo nesuskaitomais tūkstančiais importuojami juodaodžiai žmonės, kaip šiandien yra importuojamos žąsų iš Lenkijos, tabakas iš Virginijos ir alyva iš Kuveito. Žmogaus tipas, pigiau laikomas ir užlaikomas kaip menkavertė prekė, iš savo kūdikiškos laisvės staiga atsidūrė visais šunimis siundomo, visais būdais spaudžiamo baudžiauninko būklėje. Tokioje visiško beteisio būklėje atsidūręs negras atsisaukė į savo naująjį Dievą, panašiai kaip jo tėvai ir tėvų tėvai kadaise šaukėsi į senuosius dievus su baime ir malda.

Krikščionių religija savo esmėje yra nužemintųjų ir nukriaustųjų religija. Jos didvyris ir įsteigėjas pats buvo kilęs iš paprastų žmonių, su jais gyvenė ir buvo numarintas galinųjų, kurie ant jo turėjo visą galią ir valią. Jis buvo priešingas turtams, intelektualinei teologijai, viešpataujantiems sluoksnams, rutinai ir įsisenėjusiems papročiams (konvencijai). Iki savo triumfo jis buvo paniekintas, nužemintas, padarytas beteisus, sumuštas ir nukryžiuotas. Ko visi pasipūtėliai krikščionybėje nežiūrėjo ir nesuprato, yra tai, kad Kristus iš visų dievų buvo žmoniškiausias broliškiausias dievas, kad jis daugiau nei bet kuris kitas religijos steigėjas žmonių kančias, skausmus ir nuoskaudas į savo žmogiškąjį — žemiškąjį gyvenimą suėmė, iškentė ir suteikė kilnumo, — visa tai pavergtieji negrai patys savo pergyvenimu patyrė ir suprato.

Tačiau visa, kas iš tų vadinamųjų negro "spirituals" iki mūsų dienų išliko, beliko tik vardas, smarkus ritmas ir tų giesmių sakrališkas (šventumo) pobūdis. Kai kraujas įkaišta atsidavimu savo dievybei, tikriausia išraiška yra aistringa

ritmika, kurioje fontanu išsiveržia nesuvaržytas begalinis gyvenimo džiaugsmas. Visa tai spirituals giedojimuose jau yra nuvertinta ir perdirbta taip, kad iš senojo pagalbos šauksmo ir liepsnojančio užsidegimo beliko tik lėkšti giesmės melodija. Ką mes norėtume matyti ir vertinti kaip originalumą, betarpiškumą ir elementarinę gyvybės jėgą, liko priderinta istorinėms ir dvasinėms situacijoms, kurios šiandien yra visai kitokios, ir dėlto senosios nebegali būti tinkamai pamėgdžijamos. Vergijos laikai praėjo. Kas šiandien benori vilkėti senoviškoms medvilnės skynėjų kelnėmis, jei šiandien kiekvienas, kas tik apskrus, gali patapti Cadillac'o savininku. Sulyginimas, nevilicija ir integracija yra mūsų amžiaus reikalas.

Ir vis dėlto, nežiūrint visų nivieliavimų, negro, kaip ančiau pirminės gamtos šaltinio tebesančių žmonių, ir vaizduotė ir tos vaizduotės išraiška kūryboje tebeprisilieka nepamėgdžijami! Štai kad ir toks negro kunigo James W. Johnsono pamokslas apie Didįjį Tvaną.

### Pamokslas apie Didįjį Tvaną

Nusibodo Dievui žmonių nuodėmės. Jis pradėjo gailėtis žmogų sutvėręs. Ir pasakė Jis: "Aš jį sunaikinsiu. Aš jį nubausiu tvanu, nuvalysiu visą žemės veidą, su žmonėmis, keturkojais, paukščiais ir šliaužiančiais padarais. Nes mane pyktis ima dėl jų nuodėmių".

Bet Nojus buvo teisingas ir geras žmogus, tikrai dievotas ir žodžiu ir darbu. Ir vieną kartą Dievas užkalbino Nojų. Jis pasakė: "Nojau, pasistatyk arką. Pasistatyk ją iš kirstinio miško. Pasistatyk tvirtą ir gerą. Išsmaluok iš vidaus ir iš lauko. Ispastatyk pagal mastą, kurį aš tau duosiu. Pasistatyk sau ir visam savo namui, reikia išgelbėti gyvybės sėklą žemėje; mat, aš žadu pasiųsti didelį tvaną ir sunaikinti tą pagedusį pasaulį. Bet tave ir tavo šeimą aš randu gerai. Dėlto tave ir taviškius aš apsaugosiu nuo tvano. Jūs išgyvensite".

Ir Nojus pradėjo arką statyti. Ir tai truko visą šimtą metų. Ir kasdien žmonės, praeidami pro šalį iš seno žmogaus juokus krėtė. "Pasakyk, senuk, kur tu žadi tuo laivu plaukti mūsų amžinai žaliuose kalvose?"

Bet Nojus savo darbą dirbo. Ir kiekvieną sykį, eidamas poilsio, senis Nojus padėdavo kūjį ir piūklą ir paėmė rankas lazda ir vėju blaškant jo ilgą žilą barzdą, Nojus tas Senis, pranašystės ugnimi degančiomis akimis šaukė: "Nusikaltėliai, atsigrįžkite, nes laikas jau yra atmatuotas! Debesyse jau bruzda ir bilda Dievo rūstybė! Ir Dievas pradės vieną lietų po kitam ant jūsų pilti. Dievas paleis visų gelmių gelmes ir prigirdys visą šį netikusį pasaulį. Nusidėjėliai, atsigrįžkite, kol dar laikas ir kol Dievas dar gali pakeisti savo sprendimą!"

Keli jauni įžulūs jaunikliai pasakė: "Senis sukvailėjo! Ir

visa minia juokais prapliupo. Ak, kad jie geriau būtų nesijuokę! Jie Nojus žodžius pasiuntė pavėjui ir toliau blogai darė.

Vieną rytą, kai danguje nė mažiausio debesėlio nesimatė, tarė Dievas Nojui: "Eik į arką!" Ir Nojus ir visi jo žmonės nuėjo į arką, ir visi žvėrys, pora poros, Jis ir Ji, Jis ir Ji, suėjo į arką. Pagaliau, Viešpats pasakė: "Dabar uždarykite duris". Nojus paklausė ir duris uždarė. Dabar prasidėjo kas tai baisaus. Juoda dėmelė pradėjo plisti, plisti, lyg kas būtų rašalą dangujė paliejęs, ir perkūnas pasileido griauti, aidėdamas kurčiais griausmais, ir žaibai švaistytis nuo žemės galo iki galo, ir prapliupo lietus, lietus ir lietus. Didis Dieve, koks lietus! Keturias dešimtis dienų ir keturias dešimtis naktų vanduo pylėsi žemyn, vanduo kilo aukštyn ir visa žemės sausuma pavirto jūra. Ir senoji arka pradėjo plaukti; senoji arka pradėjo supuotis. Nusidėjėliai leidosi prie arkos bėgti, nusidėjėliai pradėjo prie arkos plaukti, nusidėjėliai maldavo ir nusidėjėliai prašėsi, ir nusidėjėliai verkė, ir nusidėjėliai skundėsi, bet Nojus liepė duris laikyti uždarytas. Ir medžiai, ir kalvos, ir kalnų viršūnės pasinėre vandenyje. Is senoji arka vienai viena plaukiojo visur esančioje jūroje. Ilgus dvylika mėnesių ji būriavo jūroje, kuri neturėjo kraštų. Ir Nojus išsiuntė karvelį pažiūrėti, ar nėra kur žemės. Bet jis grįžo nuvargęs, nes nerado niekur vietos pailsėti. Visur buvo vien vanduo. Tada Nojus išsiuntė karvelį antrą kartą. Ir, žiūrėk, — karvelis parnešė alyvos šakelę. Dabar Nojui buvo aišku, kad iš-

bandymo laikas praėjo. Vanduo pradėjo sekti, ir arka vėl pasiekė dugną. Ararato kalno viršūnėje.

Ir pamatęs, kad žolė pradeda žaliuoti, Nojus atidarė arką, ir visi išlipo laukan, — žmonės ir žvėrys, pora paskui poros, žemyn nuo kalno į slėnį. Ir Nojus pradėjo verkėti ir parpuolęs kniūpsčias glamonėjo ir bučiavo senutės gyvybę duodančios žemės išdžiūvusį veidą.

Ir tada iškabino Dievas viršum pasaulio savo vaivorykštę ir tarė Nojui: "Tai yra mano ženklas! Niekada daugiau aš žemės nebebausiu vandeniui. Sekantį kartą aš pasiųsiu ugnies lietų". J. P.

Remember you get a better tuxedo from **HOLLYWOOD FORMAL WEAR** 2842 W. 63rd St. WA 5-1251

**Anglų Kalbos pamokos** K. GINEITIS 3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill. Telefonas: Victory 2-0105 Duoda prieš karą baiges Čikagos universitetą. 1 dol. 25 ct. val. — privačios VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAIŠKA

**PERKRAUSTAU (MOVING) BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS** Perkraustymas saugus, apdraustas. **ANTANAS VILIMAS** 3415 So. Lituania Avenue CHICAGO, ILLINOIS Tel.: FRontier 6-1882

**PERKRAUSTYMAI MOVING** Leidimai — Pilna apdrauda **ZEMA KAINA** R. ŠERENAS 2047 W. 67th Pl. WAIBrook 5-8063

**FIRST MORTGAGE BONDS** 8% INTEREST MOKAMI KAS PUSĖ METŲ \$100 \$500 \$1,000 \$5,000 SUMAI PRAŠAU ATSIŪSTI PLATESNIŲ INFORMACIJŲ NAME ADDRESS CITY STATE **NORTHVIEW COMMUNITY HOSPITAL** (Labdaringa Missouri Korporacija) 1102 GRAND SUITE 620B-40 KANSAS CITY, MO.

**CENTRAL PARCEL SERVICE** dabar turi skyrių 2618 WEST 63rd STREET (Talman Ave. kampas) Tel.: WA 5-2466 Atvykite ir pasitarkite su administratorium BALIU VITKUM Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadienio 11:00—7:00; šeštadieniais 9:00—5:00. **PATOGI VIETA AUTOMOBILIAMS.** Pagrindinis ofisas: 220 SOUTH STATE STREET Tel.: WA 2-9354 Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadienio 9:00—5:00; šeštadieniais 9:00—3:00. Vienodai puikus patarnavimas abiejuose ofisuose siunčiant siuntinius į Lietuvą.



DR. PRANAS ANCEVICIUS

# URA-PATRIOTIZMAS IR NEPAGRAŽINTA ISTORIJA

## 1. Padėka "kritikams"

Kaip ir kiekvienas rašinėjantis asmuo, galiu tik su pasitenkinimu atžymėti, kad mano "Istorijos be pagražinimų" paskelbtoji dalis praėjusių metų "Naujienose" susilaukė gyvo ir plataus atgarsio. Niekad nemaniau, kad šiais laikais, kai visur pastebimas atšalimas nuo skaitymo, mano rašinys bus ne tik skaitomas, bet ir gan aistringai diskutuojamas.

Kartu noriu pastebėti, kad ir plačiai žinomas profesorius Mykolas Biržiška, prabilęs iš lietuvių tautos istorijos lapų užverstų katastrofiškos eigos įvykių, ir mažai kam žinomas "dypukiškas" profesorius Stasys Žymantas, rastiškių tautininkų "Dirvos" komentatoriai bei karikatūristai, o taip pat jų bendraminčiai iš eilės kitų laikraščių, — man suteikė visiškai neužtarnautos garbės. Savo kukliu prisidėjimu prie išryškavimo lietuvių tautos gyvenimo kai kurių tragiškų aspektų nesijaučiau užsitarnavęs nei sieksninių straipsnių, nei ilgesnių ar trumpesnių komentarų, nei karikatūrų, skirtų mano asmeniui.

Bet jeigu jau atsirado taip apsciai savanorių, pasišovusių pagal savo išmanymą ir kultūrinį lygį pagarsinti mane, tai man nebelieka nieko kito kaip pareikšti jiems visiems viešą aciu.

O kai dėl mano pavardės ir politiškos veiklos praeity, vartojamų kai kurių "Istorijos be pagražinimų" "kritikų" savo plokštiems, tariamai lietuviškiems samprotavimams paremti, tai nesusipratimams išvengti ateityje turiu pareikšti štai ką: Didžiojuos savo pavarde, paveldėta iš tėvų žemaičių, kaip lygiai didžiojuos ir savo praeities politinė veikla, nukreipta prieš lietuvišką fašizmą, brutaliai išniekinusį lietuviškąją demokratiją ir žymiai prisidėjusį prie Lietuvos žmonių sudemoralizavimo ir paruošimo dirvos bolševizmui. Džiaugiuos, kad audringos jaunatvės laikotarpyje likimo man buvo lemta stovėti kitoje pusėj barikadų negu daugeliui šiandieninių ura - patriotų, ir kad 1927 metų pabaigoje nesusigundžiau profesorių M. Bir-

žiškos ir Z. Žemaičio iš Vilniui Vaduoti Sąjungos pasiūlyta per vilnietį dr. D. Alseiką stipendija, siekiančia atitraukti mane nuo lietuviškos emigracijos antifašistinės veiklos. Lygiai taip pat džiaugiuos, kad nesusigundžiau ir Vinco Kap-suko - Mickevičiaus, nepaprastai girusio mane už šiauliškėj "Kultūroj" atspausdintas studijas apie Julijū Janonį ir Julijū Žemaitę, kvietimu persikelti į Sovietų Sąjungą.

Jeigu būčiau tada susigundęs vienu ar kitu viliojimu, tai, iš šiandieninės perspektyvos man aišku, kad būčiau pasidaręs moraliniu bankrotu, neturinčiu teisės ir drąsos ne tik savo vaikams pažvelgti tiesiai į akis, bet ir kalbėti apie išgyventą be pagražinimų istoriją taip, kaip kalbu šiandien.

Tegul prof. M. Biržiška laiko mane "nerimtu socialdemokratu" ir, pasikvietęs į liudininkus tokį autoritetą kaip liūdno atminimo generolą Kubiliūną perstato save "rimtu socialdemokratu"; tegul "dypukiškas" profesorius S. Žymantas įžiūri mano pavardėje Frank Ancevich lietuvišką pseudonimą ir, pasiskaitęs bet nesupratęs didžiojo anglų rašytojo, socialisto George Orwell satyras, pliekiančias tokius kaip tautininkiškas išminčius svaisčiojasi apie savo dvigubą galvojimą; tegul kažkoks J. K. iš "Dirvos", neturintis pilietinės drąsos pasirašyti savo pavardės po laišku, kelia į padanges prof. S. Žymantą ir kalba apie dr. Pijū Grigaitį kaip "mažą žmogelį". Tai jų teisė ir privilegija demokratiškoje santvarkoje. Pakėlę melą į urapatriotišką dorybę, tie visi ir jiems panašūs ponai šoka kaip moka ir demokratija jiems to nedraudžia.

Bet toji santvarka yra tuo gera, kad leidžia pažvelgti ir anapus tokių ponų ura-patriotizmo bei megalomanijos ir parodyti juos tikroje šviesoje, skirtingoje nuo tos, kurioje jie patys save perstato.

## 2. Prof. Mykolo Biržiškos istorijos supratimas

Prof. M. Biržiška mano "Istorijai be pagražinimų" pašventė net du straipsnius: 1.

Nepagražinant vis dėlto pagražinta (Naujienų Antroji Dalis, 1960 m. kovo 5 d.) ir 2. Kai kurie patikslinimai dr. P. Ancevičiaus rašiniui (Naujienų Antroji Dalis, 1960 m. lapkričio 5 d.).

Visų pirma turiu pareikšti, kad prof. M. Biržiška smarkiai apsirinka savo straipsniuose, teigdamas, kad mano "Istorijoj be pagražinimų" jis yra puolamas. Nesusipratimams išvengti noriu pareikšti, kad "Istorijoj be pagražinimų" nieko nepuolu. Juo labiau prof. M. Biržiškos. Žmonės, įvykius, ir jas perstatau taip, kaip visa tai išgyvenau vykusios istorijos eigoje, kurioje mane užvis labiausiai įdomavo sutiktų žmonių reakcija tų ar kitų reiškinų atžvilgiu. Jeigu paliestuose momentuose kiti žmonės ir aš matėme prof. M. Biržišką kitoki, negu kad jis pats save perstato — ir tai iš šių dienų perspektyvos, tai jau čia visai kitas reikalas.

Žinia, kad istorijos supratime nėra ir būti negali jokių generalinių formulų, visiems vienodai privalomų. Žymusis britų filosofas Bertrand Russell, iš kurio labai daug teko pasimokyti (atvirai prisipažinsiu, daug daugiau negu iš mano buvusio profesoriaus M. Biržiškos) — savo knygoj "Understanding History" tarp kitko sako: "The professors must not prevent us from realizing that history is full of fun, and that most bizarre things really happen."

Kaip iš prof. Biržiškos pamintų straipsnių matosi, jis laikosi skirtingos negu Russell nuomonės. Prof. Biržiška reiskia įsitikinimą, kad jo gyveniskame kely su jo asmeniu te-

buvo susiję tik tokie įvykiai ir tokios idėjos, kuriuos jis iš anksto numatė, ir kad kiti žmonės apie jį negali kitaip galvoti negu kad jis pats galvoja. Tai, žinoma, prof. Biržiškos reikalas ir aš visai nemanau su juo dėl tokio jo nusistatymo ginčytis. Betgi nepagražintos istorijos kai kurių aspektų išryškimui noriu pasisakyti dėl keletos prof. Biržiškos teigimų, kad galėčiau pailustruoti jo istorijos supratimą.

## Prof. M. Biržiškos socialdemokratiškumas

Prof. Biržiška tvirtina esąs ne "nerimtos anceviciškos linkmės socialdemokratas", bet "rimtas socialdemokratas".

Tai iš tikrųjų reveliacinis pono profesoriaus teigimas. Reveliacinis dviem atžvilgiais, pirma, lietuviškoj socialdemokratijoj neturėjau garbės nustatyti jokios "anceviciškos linkmės" ir savo veikloje tame sąjūdy vadovavau bendrai socialdemokratijos nuostatais, suformuluotais LSDP programoj. Antra, nors su lietuviškais socialdemokratais palaikau ryšius nuo 1925 metų, bet jų gretose neteko matyti prof. Mykolo Biržiškos.

Tiesa, žinau, kad Mykolas Biržiška kadaise buvo socialdemokratu, ir kaip artimas lietuviškai socialdemokratijai asmuo pasirašė Stepono Kairio parašytą Vasario 16-os Demokratinę Lietuvos Nepriklausomybės Deklaraciją. Tačiau kartu žinau, kad berods Lietuvos Respublikos kūrimosi pradžioje M. Biržiška pasirinko labai teatrališką išsiskyrimo formą su lietuviška socialdemokratija, demonstratyviškai prieida-

(Nukelta į 7 psl.)



## NAUMĖ LIŪNAITĖ

### MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geresnius Ardenus, mūsų gimtinę — Žvyrynę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Rožių šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiųdami ar sumokėdami "Naujienoms", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITĖ.

## VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS

"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos liuanistines knygas:

- 1. Senujų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. .... \$2.00  
kietais viršeliais ..... \$3.00
- 2. Senujų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. .... \$2.00  
kietais viršeliais ..... \$3.00
- 3. Aleksandrynas, senujų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai ..... \$7.50
- 4. Praeities pabiros, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai ..... \$6.50

Čia suminėtas knygas pasiūsiu paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiūsite tokiu adresu:

"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET  
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.



## Urapatriotizmas...

(Tęsiaus iš 6-to pusl.)

mas išpažinties. Kun. Skruodis, scenos veikalėlio "Biržys" autorius, pažinojęs M. Biržišką geriau negu kas nors kitas, tą įvykį aiškino kaip profesoriaus pastangas išpiršti krikščionims demokratams ir tuo būdu pasidaryti kada nors Lietuvos Respublikos prezidentu. Pats profesorius Biržiška, vilniškiams socialdemokratams ir liberalams, Dr. Veronikos Janulaitytės - Alseikienės bute Vilniuje, tą įvykį aiškino, kaip išdavą išgyventos ideologinės krizės, pasėkoj jo šeimą ištikusios sunkios ligos ir suabejojimo socializmu. Povilas Karazija, vienas iš vilniškių socialistų, dalyvavusių tame subvime pas dr. Alseikię, pasakojo man, kad, išklauses M. Biržiškos aiškinimų, pastebėjęs: "Jak trwoga — to do Boga — ponas profesoriau". Bet profesorius Biržiška nereaguė į Karazijos pastabą.

Paganau tai ir netaip jau svarbu. Bet ir giliai tikintis žmogus gali būti socialdemokratu, o netikintis — didžiausiu reakcionierium. Esmė reikalo, kiek tai liečia prof. Biržiškos pretenzijas į "rimtą socialdemokratą", yra ta, kad laikotarpis, kuriame man teko veikti lietuvių socialdemokratų gretose, prof. Biržiška, mano supratimu, užėmė, jei jau ne visai tautininkišką, tai tautininkams artimą poziciją.

1925 m. gruodžio mėn. Justo Paleckio Rygoje leidžiamam žurnale "Naujas žodis", prof. Biržiška patalpino sekantį naujametinį linkėjimą Lietuvos politinėms partijoms: "Linkiu daugiau protelio pozicijai ir opozicijai". Šitame linkėjime atsispindėjo politiška linija, kuriai tada atstovavo docentas Antanas Smetona ir profesorius Augustinas Voldemaras, visas demokratines partijas, veikusias Lietuvos Respublikoj, laikę išprotėjusiomis. Šie jie perstatydamo "virš partijų stovinčiais", "nepartiniais" išminčiais. Leonas Čereška, kuris tada buvo besisteigiančios studentų - socialdemokratų organizacijos galva, panaudojo prof. Biržiškos linkėjimus tam, kad praminti jį "nauju lietuvišku Saliamonu su socialdemokratiška praeitimi".

Leono Čereškos sarkazmas anaipol nereišké, kad Kauno universiteto studentai - socialdemokratai būtų smerkę prof. M. Biržišką ar nusistatę prieš jį asmeniškai dėlto, kad jis žingsniavo skirtingais visuomeniškais - politiškais keliais. Čereška, kurs turėjo nepaprastą sąmojų ir sugebėjo, kaip reitai kas, panaudoti tą dovaną apibūdinimui to ar kito asmens sarkastišku požiūriu, — buvo kartu didelis tolerantas kiek

tai lieté kitų įsitikinimus ir tolerancijos dvasią skiepijo studentų - socialdemokratų organizacijos nariams. Stoka tolerancijos tada veikusioje universitete bendroje Socialistų Sąjungoj, kur komunistai mėgino diktuoti savo nusistatymą, buvo viena iš svarbiausių priežasčių socialdemokratinės studentijos išėjimo iš tos Sąjungos ir suorganizavimo universitete nuosavos organizacijos, glaudžiai susijusios su Lietuvos Socialdemokratų Partija.

Betgi M. Biržiškos saliamoniškas viršpartiškumas užvis labiausiai išryškėjo po 1926 metų gruodžio 17 d. fašistinio perversmo. Jo vadovaujama Vilniui Vaduoti Sąjunga, kuri demokratinų režimų laikais Lietuvoj buvo bereikšmė, vos vegetavusi organizacija, po Smetonos - Voldemaro fašistinio perversmo pasidarė tautininkų diktatūros organiška dalimi, urapatriotiškais šūkiams dengusi fašistinio režimo nežmonišką kovą prieš lietuvišką demokratiją ir demokratų. Apie tą liūdną laikotarpį pretenduojantis į rimtus socialdemokratų prof. M. Biržiška gali šiandien emigracijoje pasakoti kas tik jam patinka, bet urapatriotiškos pasakos negali išbraukti iš lietuvių tautos istorijos sekančių faktų:

1. Tuo metu, kai socialdemokratas Steponas Kairys, prisidengęs Raulo Kemėklio slapyvardžiu, rašė vieną iš puikiausių politinių satyrų "Vyrai, sukiaulinkim Lietuvą!", be pasigailėjimo pliekiančią tautininkų diktatorišką režimą, pretenduojantis į rimtus socialdemokratų prof. Mykolas Biržiška "Mūsų Vilniuje" ir "Vilniaus Golgotoj" dergė socialdemokratų ir liaudininkų emigrantų antifašistinį veikimą, perstatydamas jį kaip lenkų agentų darbą, varomą už lenkų pinigus, apšaukdamas emigrantus Vilniaus pardavikais ir tam panašiai.

2. Kai tautininkų režimas pakeitė demokratinį žemės Reformos Įstatymą, pripažindamas lenkų dvarininkams atlyginimą už anksčiau be atlyginimo nusavintus dvarus, nei "Mūsų Vilniuje", nei kuriam nors kitam ura-patriotinės Vilniui Vaduoti Sąjungos leidiny neteko pastebėti jokių protestų ar neigiamos kritikos. Priešingai, — tokie Vilniaus vaduotojai kaip prof. Biržiškos proteguotas vilniškis advokatas Antanas Juknevičius iš to žemės Reformos Įstatymo pakeitimo sugebėjo padaryti nepaprastus ura-patriotiškus biznesius ir bematant nusipirkti Varšuvoj keletos šimtų tūkstančių vertės apartamentą.

(Bus daugiau)

SKAITYK IR KITAM PATARK  
SKAITYTI "NAUJIENAS"



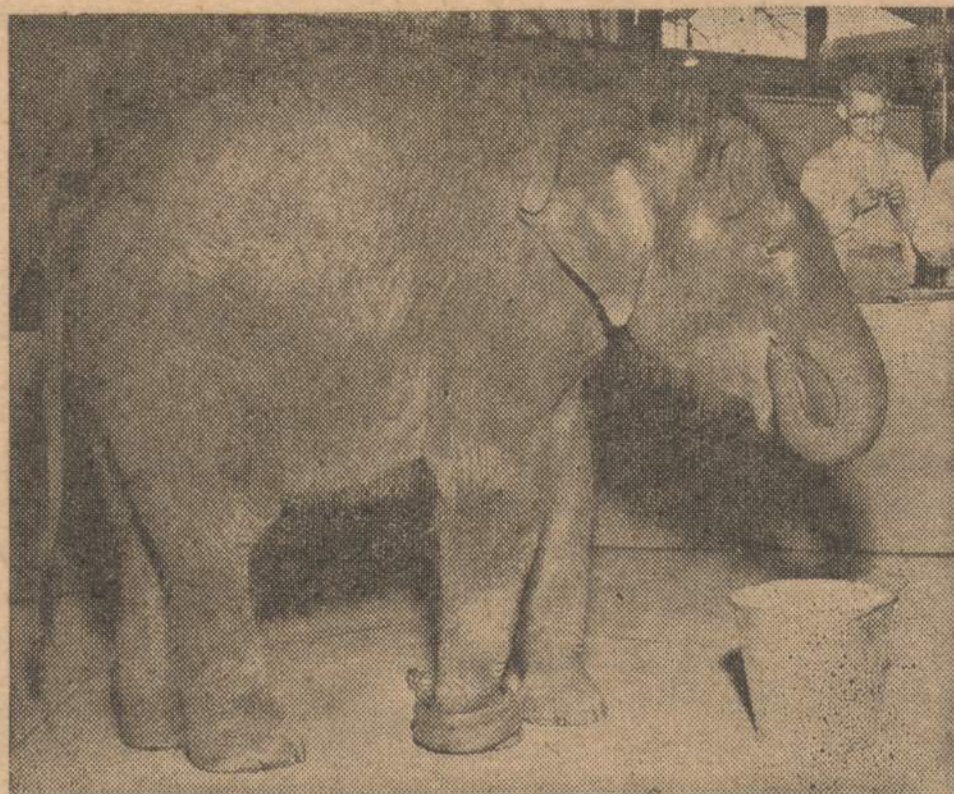
### MAYER FLORAL CO. — Greenhouse

Pirkite savo darželiui gėles iš augintojo.

VAZONUOSE ROŽES, PETUNIJOS, GARDINIJOS  
Didžiausias daigų pasirinkimas.

5818 SO. HERMITAGE AVE. PR 6-1137  
Įėjimas iš 58th St. Open Sundays

## MOGULAS — JAUNAS DRAMBLIUKAS



Linkolno parko žvėryne Chicagoje yra mažas žvėrynėlis vaikams (Vaikų Zoo), kur svarbiausioji šiemet naujenybė yra pernai rugpjūčio mėnesį iš Azijos atvežtas jaunas drambliukas Mogul. Jis tebėra vaikas ir labai mėgsta vaikus, tik nemėgsta būti erzinamas. Atvežtas pernai jis svėrė 367 svarus ir buvo 42 colių aukščio. Dabar jau sveria 730 svarų ir užaugo 7 colius. Jis mėgsta skaniai ēsti ir iš maisto krepšio pirmiausia išrankioja visus obuolius, tada žalias pupas ir pagaliau morkas. Išalkęs pradeda garsiai trimituoti. Kai užaus, Mogulas svers penkias tonas ir bus 10 ar 11 pėdų aukščio. Matyti Mogulą galima kasdien nuo 10 val. ryto iki 5 val. popiet. Įėjimas į žvėryną nemokamas.

SAVINGS NOW **4%** CURRENT RATE



Our FUTURE HOME after expansion

ST. PAUL FEDERAL SAVINGS

6720 WEST NORTH AVENUE - CHICAGO 35, ILL.  
NATIONAL 2-5000

TURTAS VIRŠIJA 110 MILIJONŲ DOLERIU  
3 DIDELI SKLYPAI AUTOMOBILIAMS PASTATYTI  
SAUGIOS VERTYBIŲ DĖŽES... GALITE TAUPYTI PAŠTU.  
FRANK P. KOSMACH, Prezidentas

## IRREGULARITY A PROBLEM?

Then you owe it to yourself to try this  
NEW GUARANTEED

"Back-To-Regularity Plan"

You risk no money! You can't lose with this Uncle Sam Laxative Cereal plan. It's guaranteed to help you, or you'll get your money back in full!

JUST TRY THESE 3 SIMPLE STEPS:

1. Buy 2 packages of Uncle Sam Laxative Cereal at your grocer's.
2. Eat 2 generous servings each day.
3. Be sure your diet includes plenty of liquids.

It's that simple! Finish both packages. If not completely satisfied, just send us the 2 box tops. We'll refund your entire purchase price. Ready-to-eat Uncle Sam Cereal is a delicious blend of toasted whole wheat flakes and whole flaxseed. You'll love it!

IRREGULAR DUE TO NEW  
LOW-CALORIE COMPLETE LIQUID DIET

Medical authorities say proper diets should provide adequate bulk. Uncle Sam Cereal furnishes necessary bulk to maintain normal regularity. Only 140 calories for complete serving with skim milk and no-calorie sweetener. (3/4-cup Uncle Sam, 111 calories... 1/3-cup skim milk, 29 calories.)

"For Over Half a Century... A Regularity Favorite"



Uncle Sam Breakfast Food Company  
OMAHA, NEBR.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 3, 1961



# CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

(Tęsa)

1911 m. buvo Kudirkos Draugijos sekretorius, 1925-45 m. Chicagos Lietuvių Draugijos sekretorius ir per 17 metų ėjo ir tebeina Socialdemokratų 4-tos kuopos sekretoriaus pareigas. Veikė Jaunų Socialistų Lygoje. Bendradarbiavo šiuose laikraščiuose: Katalikas, Kova, Keleivis ir NAUJIENOS. Pastarajame keleris metus vedė taupymo bendrovių ir nejudomojo turto skyrių. Be to, ilgus metus išrenkamas į Chicagos Lietuvių Tarybą. Ten jam teko eiti įvairios pareigos.

### Povilas Mileris

Gimė 1890 m. vasario 26 d. Kruopių vls., Kalnelių kaime. Šešioliktus metus eidamas iškeliavo į Prūsus geresnio gyvenimo ieškoti. Padirbėjęs kelis metus pas ūkininkus iškeliavo į Angliją ir dirbo kasyklose. Užsidirbęs kelionei pinigų, atvažiavo į Ameriką. Čia tuojau įsitraukė į visuomeninį judėjimą.



Amerikoje įstojo į Socialistų Sąjungą ir kelias kitas organizacijas, buvo renkamas į valdybas. Turėdamas stiprų ir gražų balsą, Mileris tuojau įstojo į Chicagos Vyrų Chora, o vėliau į "Birutės" chorą. Dar vėliau buvo aktyvus "Pirmyn" choro narys, valdybos narys ir choro išdininkas mecenatas. Išrinktas NAUJIENŲ bendrovės direktorium, Universal taupymo bendrovės direktorium bei viceprezidentu, Lietuvių Auditorijos direktorium, Chicagos Lietuvių Draugijos sekretorium.

Kai veikė "Aušros" spaudos bendrovė, Mileris buvo jos direktorius ir sekretorius. Dažnai vaidinęs įvairiuose parengimuose, pats ruošęs piknikus, vakarus ir operas. Antrojo Pasaulio karo pabaigoje jis išrašė daug liudijimų, leidusių tremtiniams pasiekti šią šalį.

### Petronėlė Petravičiūtė - Milerienė

Amerikon atvyko prieš Pirmąjį Pasaulio karą ir tuojau įsijungė į Amerikos lietuvių visuomeninį darbą. Ši jurbarkietė turėjo gražų balsą ir mėgo vaidinti. Ji yra viena geriausių ir daugiausia vaidinusių Chicagos lietuvių. Šiame didmiestyje nebuvo nė vieno svarbesnio vaidinimo, kuriame ji nebūtų vaidinusi. Ji priklausė prie Dramos Ratelio, bet vaidindavo ir kitose įvairiose grupėse. Petravičiūtė - Milerienė yra ilgametė "Pirmyn" choro ir "Birutės" narė, dalyvavo visuose didesniuose šių chorų parengimuose.

### John C. Miller

1883 m. lapkričio 3 d. gimė Biržų aps., Vaškų vls. Žigmū kaime. Į Ameriką atvyko 1904 m. Jis priklausė kelioms lietuvių organizacijoms, bet daugiausia darbavosi progresyviame judėjime. Miller visą laiką propagavo sportą, kaip sveiką ir naudingą dalyką. Labiausiai jo mėgiama sporto šaka yra golfas. Jis ilgus metus turėjo ir prižiūrėjo didelį golfo lauką Evanstone. John C. Miller vedė Emiliją Mališauskaitę, gimusią 1891 m. sausio 3 d. ir mirusią 1956 m. gruodžio 22 d. Abu Milleriai dalyvavo keliose organizacijose.

### Dr. Antanas Montvidas

1886 m. liepos 21 d. gimė šiaulių aps., Papišės vls. Mokėsi Liepojos gimnazijoje, 1905 m. įsitraukė į revoliucinį judėjimą, kalbėjo prieš caro valdžią, bendradarbiavo "Vilniaus Žiniuose", "Žarijoje", o 1907 m. išvyko į Ameriką. Čia Antonovo vardu važinėjo po įvairias lietuvių ir rusų kolonijas ir kvietė paremti revoliucionierių kovą prieš caro valdžią. 1917 m. baigė medicinos studijas Loyola universitete.

1909 m. redagavo savaitraštį "Pirmyn", 1911 m. "Laisvę", 1910-12 m. "Keleivį", 1914 m. "Galvočių" 1915-16 m. "Vaidilį", 1916-17 m. "Pažangą", 1919-20 m. buvo Lietuvių Gydytojų Draugijos pirmininkas, ilgus metus šiai draugijai sekretoriavo, o dabar ir vėl pirmininkauja. 1930-42 m. SLA sveikatos komisijos narys, 1926-30 m. SLA švietimo komisijos pirmininkas, o nuo 1942 m. įstatų komisijos pirmininkas. 1916 m. įsteigė "Vaidilų" broliją. 1940 m. padėjo suorganizuoti Amerikos Lietuvių Tarybą, buvo jos vicepirmininkas. Bendradarbiavo įvairiuose laikraščiuose, daug rašė NAUJIENŲ satyros ir humoro skyriuje "Padaužuose". Pasirašinėjo A. Baisiūs, A. Paukštis, ir kt. slapyvardžiais.

1908 m. parašė komediją "Bombą", 1909 m. "Beždžionių prezidentą", 1909 m. "Mūsų padėjimą", 1909 m. "Paparčio žiedą", 1912 m. "Per skylę" ir kt. knygeles. Visą laiką gydytojauja Chicagoje.

### DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS  
PRITAIKO AKINIUS  
2858 W. 63rd STREET

Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. iš ryto ir nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.  
Ofiso telefon.: PROspect 8-3229  
Rezid. tel.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

### DR. S. BIEZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
3148 WEST 63rd STREET

Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais  
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.  
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE  
Phone: REpublic 7-7868

### DR. C. K. BOBELIS

Inskstų ir šlapimo takų chirurgija  
Tel.: VIlage 8-6068  
1 Madison St., Oak Park, arba  
Tel.: PROspect 6-1795  
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.  
Oakley Medical Arts Bldg.  
Namy tel. OWens 5-0533  
Valandos pagal susitarimą

### DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON  
2434 WEST 71st STREET

Ofisas: HEmlock 4-5849  
Rezid.: HEmlock 4-2324  
OFISA VALANDOS:  
Pirmad., ketvirt. ir penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, antrad. nuo 1-5, treč. ir šeštadienį tik susitarus.

### DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS

Nervų - Smegenų Ligos,  
Chirurgija  
2737 W. 71st STREET

Valandos: tik susitarus skambinant  
GR 6-3409.

Ofiso telefon.: VIlrginia 7-0036

Rezidencijos: BEverly 8-8244

### DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
Akušerija ir moterų ligos  
4157 ARCHER AVENUE

Ofiso valandos:  
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.  
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 popiet.  
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez. RE 7-6867

### DR. BR. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
2454 WEST 71st STREET

Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

### DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
3844 WEST 63rd STREET

OFISO VALANDOS:  
kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val.  
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.  
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000  
Rezid. telefon.: GARDens 3-7278

Grovehill 6-1595

### Dr. Aldona A. Juška

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ  
IR PRITAIKO AKINIUS

Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.  
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381

### DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
1407 So. 49th Court, Cicero

Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šeštadienį tik 10-12.

Telef. ofiso ir buto: OLYmpic 2-4159

### DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.  
Trečiadieniais uždaryta.  
Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210  
Jei neatsiliepija šaukite KEDzie 3-2868

### Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ  
4146 SO. ARCHER AVENUE

Val.: kasdien po pietų nuo 12-3. Daily afternoons.  
Vakarais: pirmad., antrad., ketvirtad. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732

### DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS  
2858 W. 63rd Street

Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700

Rezidencijos: PR 6-9801

### DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
VIDAUS LIGŲ SPEC.

2454 WEST 71st STREET

Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9:00-2:00 p. p.  
Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso telefon.: CliffsidE 4-2896

Rez. telefon.: WALbrook 5-3099

### DR. P. STRIMAITIS

Bendra praktika ir chirurgija  
specialiai

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
1724 WEST 47th STREET

Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.  
(kampas 47th ir S. Hermitage Ave.)  
Ofiso val.: nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak.  
Šeštadieniais nuo 2 iki 6 val. v., išskiriant sekmadienius.

### DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos

Ofisas: 2652 WEST 59th STREET

Tel.: PR 8-1223 arba TR 3-5577

OFISO val.: pirmad. 7-9 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v. šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

### DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS

2454 WEST 71st STREET

Ofiso telefon.: HEmlock 4-2123

Rezid. telefon.: GIlson 8-6195

Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123 nuo 1-8 val. p. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250

### DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS  
802 WEST 31st STREET

(kampas Halsted ir 31-os gatvės)  
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

### P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDES-PROTEZISTAS

Aparatai - Protezai, Med. Bandžai. Speciali pagalba Kojoms

(Arch Supports) ir t. t.

Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1  
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.

2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.

Tel.: PROspect 6-5084

### LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

### Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 So. CALIFORNIA, YArds 7-7381

Tikrina akis, pritaiko akinius

keičia stiklus ir rėmus.

Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

Dr. Kazimieras

**MICHEL**

Optometristas-Orthoptistas

Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įdeda netikrą - artifizialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja 40 metų. Kalba lietuviškai.

4654 So. Ashland Ave. YA 7-6616

### DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS

25 metų patyrimas

Tel.: YArds 7-1829

Pritaiko Akinius

Kreivas Akis

Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė

756 WEST 35th STREET

Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

### GRADINSKAS

### NEŠIOJAMI FM

RADIJAI — NET KELIŲ FIRMŲ

Stereo patefonai, TV, Vėsintuvai

J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.

FRontier 6-1998

Pardavimas — Taisymas,

Sekmad. uždaryta.

### Skelbkitės "N-nose"

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, JUNE 3, 1961



## PASAULIO PIRMENYBIŲ KOMEDIJA

Pranešdami M. Talio — M. Botviniko matėo dėl pasaulio šachmatų čempiono vardo rezultatus (Naujienos, š. m. gegužio 17 d.) pasakėme, kad pasaulio pirmenybių komedija prasidėjo 1948 m. dvejiems metams praėjus nuo Aliechino mirties. Čia bus įsibrovęs "mažas" netikslumas: pasaulio pirmenybių komedijos pirmuoju aktu reiktų, tiesą pasakius, laikyti A. Aliechino — M. Euvės matėą, įvykusį 1935 m.

Čia pravartu prisiminti tai, ką apie šį matėą anuo metu rašė sovietų šachmatų žurnalai. Tai, ką čia papasakosiu, nėra iš kažin kur nugirsta, paskui pagražinta ir, pagaliau paversta gaudais. Vienas mano pažįstamas — aistringas, nors ne per daug stiprus šachmatininkas — reguliariai gaudavo "šachmatų v SSSR" ir "64". "šachmatų v SSSR" dar ir dabar yra oficialus sovietų šachmatų organas, laikraščio forma leistų "64" po karo neteko matyti; galima spėti, kad šis mažo formato laikraštukas nebeleidžiamas. Tik dėl vieno dalyko nesu tikras: ar apie tai, ką noriu papasakoti, skaičiau "šachmatų v SSSR" ar "64". Bet tai nėra esminis dalykas. Svarbu, kad tai buvo pasirodę sovietų šachmatinėje spaudoje, kaip kad sakoma, juoda ant balto. Cituoju, žinoma, iš atminties:

"A. Aliechinas pralaimėjo matėą su M. Euvė tik dėl to, kad kapitalistiniame pasaulyje auksas visur ir visada vaidina lemiamą rolę. A. Aliechinui matėo finansuotojų po kelių pirmųjų partijų (santykis, jei neklystu buvo 5:2 Aliechino naudai) buvo iš pradžių pasiūlyta pralaimėti porą partijų, nes, girdi, olandai nenori lankyti į žaidimą ir žiūrėti, kaip jų čempionas pralaimi partijas, vieną po kitos. O, girdi, jei niekas nesilanko, tai matėo rengėjai turi nuostolių. Vėliau buvo padarytas dar gražesnis pasiūlymas: pralaimėti matėą garbingu santykiu (taip ir įvyko: matėas pasibaigė 15½:14½ Euvės naudai, E. J.) ir gausite pinigų, kaip pralaimėtojas (ne kažin kiek mažiau, negu laimėtojas, nes šiuo atveju pralaimėtojas — A. Aliechinas — turėjo gauti atskirą honorarą, būdamas matėo metu oficialus pasaulio meistras, A. Z.), o po dvejų metų — laimėsite revanšą ir gausite pinigų, kaip laimėtojas. O jei nesutinkate, tai kažin kada įstengsime suruošti matėą dėl pasaulio čempiono vardo."

Čia reikia pastebėti, kad anuo metu matėo rengėjai lyg ir buvo įsipareigoję finansuoti taip pat matėą — revanšą. Jei A. Aliechinas būtų laimėjęs matėą 1935 m., tai šis įsipareigojimas savaime būtų netekęs galios, nes nebūtų buvę jokio revanšo. Štai kodėl (o gal geriau "kam"?), Aliechinas pralaimėjo pirmąjį matėą su Euvė. Nelengva atremti šį įtarimą, ypač turint galvoje tą fak-

tą, kad Aliechinas nebuvo per daug skrupulingas. Tiek to, faktas, kad buvo įvykus staigmena: juk Euvė visai nebuvo pats geriausias ano meto šachmatininkas, kaip kad M. Botvinikas tikrai nėra pats geriausias šiandien. Štai keletas vardų (nekalbant jau apie M. Talį): P. Keresas, T. Petrosjanas, R. Ficheris, V. Korėnojus, V. Smyslovas, pagaliau net S. Reševskis, Gligoricas, Naidorfis.

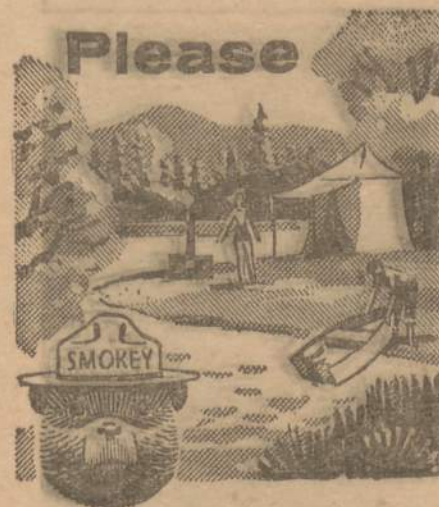
Jei visi žmonai išvardintieji šachmatininkai sudarytų turnyro sąstatą, tai tik jau ne Botvinikas taptų nugalėtoju. Tad dabartinis pasaulio čempionas nėra geriausias dabarties žaidėjas. Kas paveikė Talį taip, kad jis nepajėgė atsilaukyti prieš "senį"? Nešachmatininkas, neobjektyvus šachmatininkas, pagaliau vadinamas "bokštininkas", o juo labiau "valdovininkas" (tie, kur gauna bokštą arba valdovę forų) gali pasakyti, lyg kirsdami kirviu: "Botvinikas laimėjo, nes Talis už jį silpnėsi". Bet pernai tie patys "žinovai" teigė, kad "Talis laimėjimas — tik atsitiktinumai". Taigi, iš matėo rezultatų jie sugeba padaryti pateisinančių jų nuomonę išvadų. Tuo tarpu normalus ateities kriterijus šitoks: jei šiemet A laimi iš B santykiu 3:1, tai jis ateinančiais metais iš viso negali pralaimėti, o juo labiau santykiu 2:1; jei šiemet A laimi iš B santykiu 10:9, tai ateinančiais metais gali įvykti taip, kad jis tuo pačiu santykiu laimės arba pralaimės. Talio — Botviniko pirmojo matėo rezultatyvinių partijų santykis kaip tik buvo 3:1 Talio naudai. Ar Botvinikas, turėdamas pusšimtį metelių, galėjo per metus pakelti savo žaidimo lygį? Žinoma, ne! Jis galėjo išmokyti atmintinai dar porą šimtų variantų, bet juk toks "kalimas" negali pakelti nei jo, nei kurio nors kito (ypač nebejauno) šachmatininko žaidimo lygio. Jei kas nors išmokyti atmintinai trigonometriinių funkcijų septyniaženklus logaritmus su tarpais po dešimt sekundžių, tai aišku dėl to dar netaptų nei Archimedu, nei Gausu. Vienintelė išimtis — pradedantieji šachmatininkai. Sutinki penkiolikametį jaunuolį, turintį pagal USCF apie 16 šimtų taškų, manai, kad visai neturi suprati- mo ir... gauni į kailį. Kodėl?

Na gi, tasai jaunuolis kažkada prieš metus pirmą kartą kur nors pasirodė, "užsidirbo" šešiolika šimtų, paskui išėjus metus, pakluseš mamos ar tėvelio įsakymui (vis dėlto ir Amerikoje dar yra tokių paklusnių vaikų), nežaidė, o mokėsi mokykloje, bet laisvu laiku studijavo šachmatus. Po metų gerai besimokįsiam paklusniam sūneliui tėveliai leido vėl pažaisti turnyre. Ir štai, jis turi šešiolika šimtų taškų, o jo žaidimas yra vertas dvidešimt vieno šimto! Taigi, jaunuolis per metus iš B klasės dugno pakilo iki kandidato į meistrus! Tai jaunuolis... bet kur gali pakilti Botvinikas? Nebent į dausas.

Antra vertus, jaunas, vos 21 metų, Talis galėjo (ir turėjo) padaryti pažangą. Per vienerius savo karaliavimo metus jis pralaimėjo tik vieną partiją — su angliu Penrose. Staiga nepasisekimo priežasčių reikia ieškoti ne Talio žaidimo silpnybėse, o juo labiau — ne jo sugebėjimų nustumime. Tai, kad jis virto "chain smoker" — ne įrodymas. Jei jis parūkys be atvangos dar tiek metų, kiek jis iš viso jau gyvena, tai gal tada galima bus kalbėti apie nikotino žalą nervams, širdžiai, smegenims. Mes neturime įrodymų, bet ar labai suklysimė pasakę, kad kai kam, kas gal neatskiria žingo nuo rikio, kažkodėl prireikė, kad laimėtų Botvinikas? E. J.

Duona ir įvairias skoningas bulקות kepa  
**BRUNO'S KEPYKLA**  
3339-41 S. Lithuania Ave.  
Pristatome į visas krautuves ir restoranus, taip pat išsiunčiame į visus artimuosius miestus.  
Tel. CLiffside 4-6376

**R. K. STANLEY**  
Refrigeration, Heating and air conditioning  
owned & operated by Stan Kochanski  
South & South west  
Guaranteed parts & labor on all makes & models  
Prompt courteous 24 hr. service  
5911 W. 63rd St. LU 1-1111



prevent forest fires!

## NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELUI!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar žiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

**O'MALLEY & McKAY, Inc.**

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043  
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY  
PEARL ASSURANCE COMPANY  
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY  
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.  
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY  
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.  
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

**SLOAN'S DEPARTMENT STORE**  
MOKINIŲ DRABUŽIŲ CENTRAS  
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuoti už mažiausias kainas. Kalbam lietuviškai  
7042 SO. WESTERN AVE  
Phone: PRospect 8-9210

**MC NICOLAS PLBG. CO.**  
Plumbing Contractors.  
Specializing in Remodeling.  
Hot Water Heaters — Flood Control.  
Licensed — Bonded — Insured.  
All work fully guaranteed  
Residential — Commercial — Institutional.  
6900 S. KEDVALE. LU 5-9066.

**ED'S SHOE OUTLET**  
Nationally advertised brands at discount prices for the whole family.  
3116 West 63rd St.  
PR 8-8474.

**PETRIK — WALTERS STUDIO**  
Serving the community for over 30 years with the finest in quality photography. — Wedding & Communion a specialty. Communion Photos — 1 — 8x10 colored and 3 wallet size for \$14.95.  
Call for early appt.  
2640 W. 63rd St. — RE 7-1157.

**MING'S CHOP SUEY**  
Complete Cantonese Menu, Fried Chicken & Schrimp — Chinese style.  
Phone your order 586-2929  
We will have it ready when you get here. Open daily Sun. & Holidays  
12-9 P.M. Open Mon. 4-9 P.M.  
6457½ W. Archer. — 586-2929.

**LIESER SERVICE**  
Headquarters for spring repairs  
Specializing in front end alignment & wheel balancing, tune-ups & brake work.  
6456 So. Cicero Ave.  
LU 2-1828 — PO 7-9874.

**MISSIONARY SISTERS OF JESUS CRUCIFIED**  
A new Order of Nuns has been established to work among the colored. You are invited to join. Write: Sister Mary-Cyrella, M.S.J.C.  
Missionary Sisters of Jesus Crucified,  
**ST. THERESE MISSION**  
Box 113, Marbury, Alabama.

**ROJUS NORINTIEMS PAILSETI**  
Poilsio namai sveikstantiems ligoniams ir vyresnio amžiaus žmonėms, reikalingiems ambulatorinio gydymo ar visą laiką gulintiems. 24 valandas galeistingų seserų priežiūra. Mokėjimai po \$150 — \$160 — \$175 į mėnesį. Reikalinga rekomendacija.  
Rev. J. R. Toolian, C. S. V.  
Pastor of St. Mary Beaverville.

**ST. MARY'S HOSPITAL,**  
Kankakee, Illinois.  
BEAVERVILLE, ILL.  
Telefonas 31.

**ARIZONOS VERTINGIAUSI PLOTAI**  
esantieji prie Old Trails Hwy, 31 mylia nuo Kingman, 20 mylių į rytus nuo Lake Havasa ir Colorado River — 1¼ mylios nuo U.S. Hwy. 66. Tai gražios neapgyventos lygumos su pravestais keliais ir vandeniui laisvai naudojamu. Arizono's kylandios vertės žemės plotai. Pirkite dabar. 2½ akrų \$550, \$15 imokėti ir \$15 kas mėnesį. Dėl platesnių informacijų rašykite Dept. A. F.

**PANORAMIC LAND CO.**  
4216 W. Indian School Rd.  
Phoenix, Arizona

**GERAS KRIKŠČIONIŠKAS INVESTMENTAS,**

**KURIS MOKA 6%**

kuris išmokamas kas pusę metų. Bendra suma \$50,000.

Bona parduodami po \$100 — \$250 — \$500 ir \$1000.

Dėl smulkesnių informacijų bei paaiškinimų rašykite:

**TABERNACLE BAPTIST CHURCH**  
Dept. AF.  
P. O. Box 3005 — Memphis, Tenn.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.  
— SATURDAY, JUNE 3, 1961





UNITED PRESS - NAUJENŲ Photo  
San Francisco, Calif. Kiekvieną vakarą "Rommel" sudaro pagalvę dviejų metų Lisai Ann O'Keefe. Ar kaip atrodo, mergaitė tuo yra visiškai patenkinta.

ALGIRDAS GUSTAITIS

## Ar lietuviai kompozitoriai kuria, kiek jiems jėgos leidžia?

Pasikalbėjimas su kompozitorium Juozu Gaubu

Kompozitorius Juozas Gaubas yra gimęs 1879 metų birželio 20 d. Lietuvoje, taigi tuoj švęs garbingų 82 metų jubiliejų. Šiuo metu gyvena senelių prieglaudoje Los Angeles, Calif.

J. Gaubas vargoninkauti pradėjo mokytis šešiuose būdamas 10 metų vaikas. Muzikos meno mokėsi Maskvos Filharmonijos mokykloje ir kitur. Studijavo specialinę harmoniją, kontrapunktą, muzikos formas ir instrumentaciją, dirigavimą etc. Didžiajame Maskvos operos teatre dirbo kaip chormeisterio asistentas. Šiaulių gimnazijos muzikos mokytojas, orkestro dirigentas, Telšių mokytojų seminarijos muzikos mokytojas, lektorius Klai-

pėdos Pedagoginiame Institute, Vilniaus muzikos mokykloje ir t. t. Yra sukomponevęs eilę lietuviškų dainų, giesmių, mišias.

Artėjant Lietuvų Dainų Šventei Chicagoje, Ill. š. m. liepos 2 d., kreiptasi į komp. J. Gaubą su keletu klausimų, į kuriuos jis maloniai atsakė:

*Kokiose lietuvių Dainų šventėse esate dalyvavę?*

1924 rugpiūčio mėn. įvykusioje Pirmoje Dainų Dienoje Kaune dalyvavau su šiaulių "Garsas" chorū (mišriu).

*Kuri lietuvių Dainų Šventė, Jūsų nuomone, buvo geriausia pavykusi ir kodėl?*

Negaliu pareikšti savo nuomonės, nes ne visose dainų šventėse dalyvavau.

*Ar iki šiol buvusios lietuvių Dainų Šventės Europos, Amerikos žemynuose pavadintumėte vien lietuvių liaudies dainų kūrinų šventėmis?*

Ne, ne vien lietuvių liaudies dainų kūrinų šventėmis, nes ne vien harmonizuotos liaudies dainos buvo dainuojamos, bet ir originalūs lietuvių kompozitorių kūriniai, jų sukurtos dainos.

*Ar vertėtų ruošti kitų rūšių Dainų Šventes ar Lietuviškos Muzikos Šventes, kaip Lietuvų Klasikinės Muzikos Dainų Šventę, Lietuvų Jaunimo Muzikos Dainų Šventę, Lietuvų Solistų Dainų Šventę, Lietuvų Lengvosios Muzikos Dainų Šventę?*

Geriau būtų, kad būtų Lietuviškos Muzikos įvairios šventės. Tuo būdu įvairios muzikos šakos daugiau progresuotų, ir kompozitoriai įv. muzikos sričių daugiau būtų užinteresuoti kurti.

*Kokius pasiūlymus turėtumėte šiemet Dainų Šventės reikalui?*

Per trumpas laikas ką pasakyti dėl šiemet ruošiamos Dainų Šventės. Ateityj turėtų būti sudaryta stipri muzikų komisija, kuri konkursiniu būdu atrinktų lietuvių kompozitorių originalius kūrinius bei liaudies dainų harmonizacijas. Nepamirštini ir senųjų lietuvių kompozitorių harmonizuotos liaudies dainos bei jų originalūs kūriniai. Atseit, Dainų Šventės repertuaras turėtų būti sudarytas iš senųjų ir naujųjų lietuvių kompozitorių kūrinių. Dainos turėtų būti taikomos chorų vidurkio pajėgumui, nes veik visi mūsų chorai susidaro iš dainos mylėtojų - mėgėjų, kurie atsideda chorui tik atliekamu laiku.

*Ką manote apie už Lietuvos ribų esančių lietuvių muzikų kūrybą, jų kūrimui sąlygas ir apie naujųjų lietuvių muzikų prieauglį?*

Lietuviai kompozitoriai kuria, kiek jų jėgos ir laikas leidžia. Lietuvių muzikų prieauglis atrodo gan liūdnai; pav. kad ir Amerikoje, daugelis muzikų negali atsидėti tik muzikai, nes duoną turi pelnytis kitokiais būdais. Dėlto ir jauni-

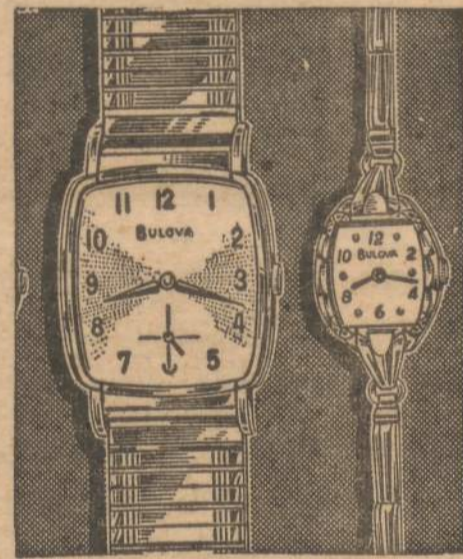
mas studijuoja daugiausiai praktiškus mokslus, gi muziką studijuojančių labai mažas nuošimtis. Reikėtų, kad pajėgesnės lietuvių organizacijos skirtų kelias stipendijas muziką studijuojantiems. Tuo būdu paskatintų gabesnius jaunuolius muzikai.

*Ar Jums žinomas dabartinis Lietuvoje esančių muzikų kūrybingumas, jų kūrybinė nuotaika? Ar nemanote, kad jų kūryboje per daug įjungiamas rusiškų motyvų ir vadinamais liaudies dainas?*

Sunku man tuo klausimu pasisakyti, nes apie dabartinį muzikos stovį Lietuvoje seku tik iš tremties lietuviškos spaudos. Iš to ką esu girdėjęs per radiją ar plokšteles, negaliu sudaryti tinkamo vaizdo. Atrodo, kad dabartinėje Lietuvoje esą muzikai kuria, dirba, tik dauguma kūrinių eina per komunistinę prizmę, kitaip jų kūriniai nebūtų išpildomi, o patys kompozitoriai - muzikai negalėtų egzistuoti.

## LAIKRODĖLIAI — DEIMANTAI NUPIGINTI

Didelis pasirinkimas



Benrus, Bulova, Elgin,  
Longines

NUOLAIDA DOVANOMS  
SIŪSTI Į LIETUVĄ.

Kišeniniai laikrodėliai .....	\$1.95
Šveicariški 7 akmenėlių laikrodėliai vertės \$15.00....	\$5.95
Auksiniai laikrodėliai, gėltono aukso, 17 akmen., vertės \$59.00 po .....	\$35.95
Deimanto žiedai, vertės \$100 po .....	\$59.95
Kliperiai plaukams kirpti .....	\$4.50
Deimantiniai reztukai stiklui piauči .....	\$3.75
63 dalių lėkščių setas .....	\$19.95
Maži radijai .....	\$10.00
Radijai su FM ir AM .....	\$39.00

Gintaras už pusę reguliarios kainos.

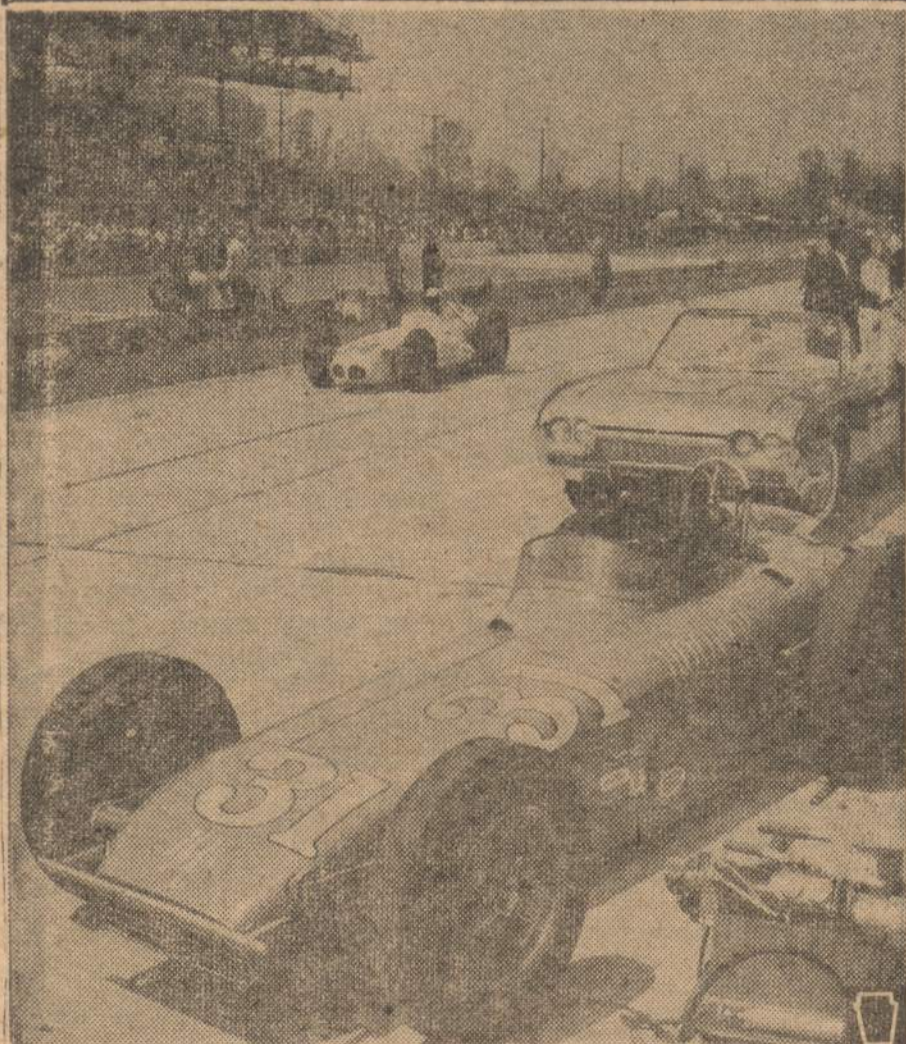
Pilnas pasirinkimas naujausių lietuviškų visų greičių plokštelių ir albumų.

## BUDRIK FURNITURE

3241 So. HALSTED ST.  
CALUMET 5-7237

Atdara pirmadienį ir ketvirtadienį vakarais iki 9 val. Sekmadienį 11-5.  
Budriko radio programos sekmadieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. 2-3:30 po pietų.

## Race Cars, Drivers Ready For Golden Anniversary '500'



Racing activity at the Indianapolis Motor Speedway swings into the final week before the big Golden Anniversary Memorial Day 500-mile race with high-powered cars turning practice laps at average speeds of more than 145 miles an hour. Driver Eddie Sachs will start the May 30th race from the pole position, earned on the first day of qualification with a four-lap average of 147.481 m.p.h. This pit-area photo shows one car ready to go for qualification, another just coming off the 2½-mile oval, and the 1961 Thunderbird which will pace the 33 fastest cars to the starting line on race day.



K. SANDER

## NEPAKENČIAMA!

Aš turiu vieną draugą — aktorių. Malonus žmogus, ir man jis patinka. Bet bendrauti su juo sunkoka. Nueini pas jį, o jis mokosi rolių. Ir tada viskas vyksta maždaug šitaip:

Jis, pamatęs mane, atideda į šalį knygą ir išskėtęs rankas sušunka:

— Būk pasveikintas, atvykęs pas mane!

Be abejonės, šie žodžiai nuriedėjo nuo scenos. Aš įtemptai galvojau, bet negalėjau atsiminti, iš kurio veikalo. Kiek sumišęs aš mandagiai atsisdau ir paklausiau:

— Ar netrukdu?

— Anaipol, — atsakė jis ir atnešė bonką konjako.

Mieli skaitytojai, pasakykite man, koks normalus žmogus sako "anaipol"? Šitaip kalba tik šilero didvyriai, o paprastai mirtingieji sako "visai ne" arba "ne truputiuko".

— Čia nepaprasta gyvybinė sunka, — tarė jis ir pripylė taureles.

"Ana va", pagalvojau aš, "čia iš Fausto".

Aš mėšlungiškai stengiausi sugalvoti ką nors kasdieniško ir neradau nieko gudresnio:

— Gražus oras šiandien!

— Taip, pavasaris atžygiuoja iš dausų!, — atsakė jis.

— Ar negali išsireikšti normaliai? — paklausiau aš susierzinęs, nes negalėjau atsiminti, iš kur išmeškerojo tą posakį.

— Kas čia per klausimas? — atsakė jis ir patraukė antakius aukštyn.

— Šekspyro Hamletas, — sušukau aš sarkastiškai. — Bet turi būti: Būti ar Nebūti, štai klausimas. Tu blogai išmokai Hamleto rolę!

— Aš manau, — pasakė jis, — kad šiandien tavo vaizduotė



San Francisco, Calif. — Vieniulikos metų Drew Robinson rodo žaidžias. Tai pasėka keturių šunų užpuolimo miesto parke. Policijos raporte sakoma, kad Robert Tait, tu šunų savininkas, kaip niekuo dėtas, stebėjęs tą užpuolimą, bet nė piršto nepajudinęs, kad apgintų berniuką. Dešinėje yra nuotrauka tų šunų, kai jie buvo uždaryti būdoje. Tait prisipažino, kad jo šunys jau yra sukandžioję šėsis asmenis.

viską kitaip piešia!

— Don Karlos, trečias aktas! — surikau aš.

— Po velnių, čia... — pradėjo jis įsiutęs.

— Mefistofelis, Fausto pirmoji dalis! — sustaugiau aš.

Mudu susipykome ir šaltai atsiveikinome. Bet po poros dienų susitaikėme ir nuėjome į restoraną.

— Geras vynaš — puiki gamtos dovana, — tarė jis ir išgėrė taure pasigardžiuodamas.

Kažką panašaus sakė Otelo. Tai buvo siaubinga. Jis kalbėjo tik citatomis. Net kalbėdamasis su gražia mergaite jis vartodavo klasiškus posakius: "Mano nepalyginamoji gražuole, ar galiu drįsti..." ir t. t. Jo žodžiai įsiutindavo mane.

Vieną gražią dieną aš vėl aplankiau jį. Aš išgirdau jo balsą, vos įžengęs į priemone.

— Juk tai kiaulystė, — rėkė jis. — Dėl poros skatikų jūs norite išjungti dujas?! Nė velnio, čia jau tikra šunybė, žmogau!

Aš laimingai nusišypsojau. Čia buvo tikri žmogiški žodžiai, ir visa tai skambėjo vi-

sai normaliai. O gal jums žinomas koks nors moderniškąs dramos veikalas, kur panašiai ginčijamasi su dujų kompanijos tarnautoju?

## SAULĖS VĖJAI ŽEMĖ SIEKIA

Explorer X iš Visatos erdvių praneša įdomių žinių

Nacionalinė Aeronautikos ir Erdvių Administracija (NASA) paskelbė įdomių žinių gautų iš satelito Explorer X, kurs kovo 25 d. buvo iššautas į erdves ir iš 145,000 mylių aukštumo eliptinės (pailgos) orbitos per ištisus 60 valandų siuntė į žemę radio pranešimus. Explorer X, tikimasi, dar pasižvelgs savo orbitoje keletą mėnesių.

Svarbiausias Explorerio X pranešimas yra, kuriuo patvirtinamas mokslininkų spėjimas, apie "saulės vėjus", kurie visą laiką pučia erdvėmis iš saulės. Tuos vėjus — elektrizuotas dujas, sukelia saulės barstomų dalelių hidromagnetinis spaudimas. Dabar esą aiškėja, kodėl balioniniai satelitai, tokie kaip Echo I, yra spaudžiami atgal prie žemės.

Aiškinama, kad tos elektrizuotos dujos, vadinamos Visatos plazma, yra savotiški "klijai", kurie išlaiko esamoje formoje įvairias atskiras pasaulių dalis.

Satelito Explorer X pranešimai rodo, jog mūsų žemę ap-

supantis magnetinis laukas yra tęsinys saulės magnetinio lauko, kurį išpučia tie saulės vėjai.

Po 28 valandų skridimo Explorer X, vis tebekildamas aukštyn, pranešė apie erdvėse užtikrą didelę magnetinę audrą, kuri tik prieš dvi minutes buvo prasidėjusi saulėje, sukelta vienos didelės eksplozijos. Pagal tai buvo apskaičiuota, kad saulės audros vėjai skrenda žemės linkui 3.26 milijonų mylių per valandą greičiu... Ta Explorerio X užtiktoji saulės audra žemės nepasiekė, nes buvo "sugerta" žemę apsupančio magnetinio lauko. Dar didesnės saulės audros dažnai apsireiškia žemės magnetiniame lauke kaip šiaurės pašvaistės.

## SIUNTINIAI

## I LIETUVĄ

ir kitus kraštus

Jūsų pristatyti ir iš Europos (iš katalogų).

Siunčiame akordeonus, gitaras, siuvas masinas ir kt.

Viskas žymiai nupigintomis kainomis.

## Overseas Cargo Co.

514 W. Pershing Rd. (39th St.)

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: OA 4-9079

Vedėjas P. NEDZINSKAS

## COSMOS TRAVEL BUREAU

skelbia

## 1961 EKSKURSIJAS I LIETUVĄ

Apžiūrėk miestus —

Aplankyk gimines.

Specialinės grupinės ekskursijos ruošiamos lėktuvais arba laivais.

Vietų skaičius ribotas

Reikia rezervuoti iš anksto

Mes taip pat padedam atkeliauti

jūsų giminėms iš USSR

Smulkesnių ir pilnesnių informacijų rašykite arba skambinkite

## COSMOS TRAVEL BUREAU, INC.

45 W. 45 St.,

New York 36, N. Y.

Tel.: Circle 5-7711

Seniausia ir labiausiai patikima kelionių agentūra

A growing  
America  
needs growing  
forests...



prevent forest fires!

Donald Petkus

Anthony Petkus

## A. PETKUS &amp; SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345

TOWnhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAZIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

Mašinoms pastatyti aikštė.

Lietuviams teikiame šios rūšies patarnavimus 30 metų.



## Kas naujo spaudoje

“Jaunimo žygiai”  
Nr. 1, 2 (24—25)

“Jaunimo žygiai” turiningas visuomeninio auklėjimosi ir krikščioniškos - demokratiškos politikos jaunimo žurnalas. Jį redaguoja jau visuomenėje ir spaudoje savo rimtais darbais pasireiškęs Algirdas J. Kasulaitis. Kiti redaktoriai: L. Tomkus, Jurgis Gravrogas ir Algirdas Žemaitis.

Galima sutikti ar nesutikti su “Jaunimo žygių” pasaulėžiūra, bet tenka pripažinti, kad laikraštis redaguojamas rimtai, pastabiai ir kartu korektiškai, saikingai be jokių asmeninių užgauliojimų tų, kas kritikuojamas, su kuo nesutinkama. O to mūsų lietuvių ateivių spaudoje dažnai pasigendame.

Štai “Draugo” dienraštyje buvo įdėtas A. Alksninio str. “Iš praeities palikto pavyzdžio”. Autorius pasisakė prieš bet kurias partijas ir tą savo įsitikinimą stengėsi paremti prof. K. Pakšto autoritetu. Šiame “Jaunimo žygių” numeryje į tai atsiliepta J. Gobio. Jis išveda, kad Amerikoje lietuvių ateivių tarpe srovinis gyvenimas atsirado kartu su lietuviškos sąmonės renesansiniu atbudimu Lietuvoje, ir tai gyvenimiška. “Jaunimo žygių” redakcija nuo savęs dar pastebi:

“1) Gaila, kad “Draugas”, aiškiai idėjinis laikraštis, deda tokius straipsnius, žalojančius sveiką valstybinę mintį ir nesiderinančius su demokratinės moralės pagrindais. Mūsų nuomone, katalikų leidžiamas dienraštis turėtų domėtis jaunuomenės doriniu religiniu auklėjimu, o ne kažkokios nepasaulėžvalginės “jaunimo partijos” steigimu.

“2) Iki šiol dar tik frontininkai drįso naudoti a. a. prof. K. Pakšto autoritetu savo “nepasaulėžvalginės politikos” doktrinai “stiprinti”, kol profesorius, dar būdamas gyvas, savo protestu anuos atšaldė ir aptildė. Dabar jau, kaip matome, mūsų didžiojo krikščionio demokrato mintimis (jas savotiškai pritaikius) bando naudotis ir tūli “Draugo” bendradarbiai, pagrįsdami jomis aiškiai naivius išvedžiojimus. Ar nemanome, kad tuo paliečiama mirusio prof. K. Pakšto garbė?”

“Jaunimo žygiai” ir kitoj vietoj “Spaudos žvirbliai” atsikerta “Draugui” ir “Darbininkui”: “Dėl mūsų ir mūsų bendradarbių pasisakymų krikščioniškos etikos ir kitais principiniais klausimais mus vis pajuokinėja vienos lyg ir artimos politinės grupės žmonės, dirbą “Draugo” ir “Darbininko redakcijose”...

“Mums atrodo, kad garbingos politinės grupės veikėjai savo



Viena iš Mažosios Lietuvos upių, per kurią Nepriklausomos Lietuvos laikais buvo pastatytas gražus betono tiltas.

tulžį galėtų išlieti ir nejuokais, bet tikrai savo grupės organe, o ne katalikiškoje spaudoje, piktnaudodami savo teises ir padėti kat. laikraščių redakcijose.

Kad tie vyrai suvedinėja su mumis savo sąskaitas ne savo atvirais veidais, o piknaudodami katalikiškų laikraščių redaktorių vardą, ar dangstydamiesi kokių ten paukščių pseudonimais, tai jie pasirodo esą tikri žvirbliai”.

Tai sako, kad katalikų politikuojančių fronte esama erzelio. Bet štai kitoje vietoje “Darbininkui” tokia pastaba:

“Prieš kurį laiką nežinia kodėl “Darbininkas” lyg ir vengdavo atvirai ir aiškiai pasisakyti už Vliką ir jo vadovavimą Lietuvos laisvės kovai. Dabargi tas laikraštis jau deda, netgi savo vedamaisiais, Vliko darbų pozityvius vertinimus ir pasisako už Vliką tokį, koks jis yra. Tai mus labai džiugina, ypač, kad “Darbininko” red. kolektyve yra ir LFB vadas prof. J. Brazaitis, prieš kurį mes kitais atvejais pasisakėme, aišku, be piktos valios, tik nesutikdami su jo kitur skelbiamomis mintimis”.

Tai vis tokios žinios, kurios įneša daugiau šviesos apie susiklosčiusius ir tebesiklostančius santykius politikuojančių katalikų tarpe.

O štai “Jaunimo žygių” vykusi ir teisinga pastaba:

“Genys margas, gyvenimas dar margesnis, sako lietuviai... štai tautininkų atstovai Alte staiga pajuto tokią didelę politinės atsakomybės ataką, jog užsipuolė jau dvidešimt metų Alte dirbantį Dr. P. Grigaitį, už kelionės išlaidas ir dienpinigius. Keistas jų politinis jautrumas, kurio jie, deja, nerodė, kai kišo kitus lietuvius į kalėjimus. Nerodo jo ir šiandien, kai renka pinigų į atskirus fondus ir leidžia juos savo kromelio reklamai... Jų politinė atsakomybė lygiai tokios pat vertės kaip ir laikraštiniis objektyvumas. Štai kai ateitininkai šventė savo jubiliejų ir visa jų tūkstantinė kongresavo Čikagoje, jų laikraštis vos pastebėjo tą faktą. Bet kai nepilna šimtinė frontininkų po-

## Jaunimo Dramos konkursas

Dvi premijos: 1000 ir 500 dolerių

1. P.L.B. skelbiamame Jaunimo Dramos Konkurse gali dalyvauti viso pasaulio lietuviai kūrėjai.

2. Dramos taikomos pradžios arba aukštesniųjų mokyklų amžiaus jaunimui. Žanrą ir temą pasirenka patys dramų autoriai. Dramos sceninis laikas 1½—2 val. Pastatymo išlaidos derintinos su išeivijos teatrų materialiniu pajėgumu. Premijos neskiriamos, jei nebus pakankamai vertingų ir šias sąlygas atitinkančių dramų kūrinių.

3. Dramų rankraščiai paršomi mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Atskirame uždarame voke duodama autoriaus pavardė ir adresas su slapyvardžiu ir dramos pavadinimu. Vokai, ant kurių autoriai užrašys “nelaimėjus neatplėšti”, nebus atidaromi ir kartu su rankraščiu gražinami autoriaus nurodytu adresu.

4. Už dvi geriausias dramas skiriamos premijos. Pirmoji premija — tūkstantis dolerių (Mecenatas J.A.V. Lietuvių Bendruomenė). Antroji premija — penki šimtai dolerių (Mecenatas Kanados Lietuvių Bendruomenė).

5. Tas pats autorius gali gauti abi premijas.

sėdžiavo — laikraštis negailėjo ir nuotraukų ir skilčių. Darbo vienybės daug, bet objektyvumo —?”

“Jaunimo žygiuose” skr. “Mintys ir žodžiai” daug kandžių ir vykusių pastabų, Visų jų čia nesuminėsi.

“Jaunimo žygiai” žurnalas, rečiau išeinąs, štai šiais metais tik dabar iš karto pasirodė Nr. 1-2, todėl ir kaip kas atrodo jau lyg būtų senstelėjęs, bet sučiupta ir tas taip, kad nesensta, kas visada pravartu prisiminti.

J. Vlks.

6. Premijas laimėjusių dramų pastatymo teisę trejus metus nuo premijos įteikimo dienos turi Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba.

7. Konkurso Jury Komisijos sudėtis: Al. Baronas, Al. Dikinis, Č. Grincevičius, Alg. Mackus ir Ant. Rūkas.

8. Paskutinė data konkursiniams rankraščiams įteikti (pašto išsiuntimo data) — 1961 metų spalio mėn. 1 d.

9. Rankraščius siųsti šiuo adresu: P.L.B. Valdybos Sekretorius Dr. J. Sungaila, 109 Riverwood Pkw., Toronto, Ont., Canada.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba

## Rentelienei 109 metai

(E) Kilusi iš Kidulių ūkininkė Ema Rentelienė pasidarė Vokietijos rekordiste — amžiumi. Jai neseniai suėjo 109 metai. Senesnio žmogaus Vokietijoje nėra.

1957 m. gruodžio mėn. Rentelienė su savo dūkra, kuriai irgi jau 72 metai, atvyko iš Lietuvos į Vokietiją, perėjo Friedlando ir kitas stovyklas ir dabar gyvena Wanne-Eickel. Tos vietovės burmistras pats atvyko į jos butą sveikinti, dovnodamas už kiekvienus sulauktus metus po vieną naują sidabrinę markę.

Pažymėtina, kad ir Rentelienė ir jos dūkra, kaip pastebi spaudos atstovai, kalba tik lietuviškai. Klausinėjama, kaip ji gyvena, kad tokio amžiaus susilaukė, atsakė, kad visą amžių dirbusi žemės ūkio darbus ir maitinosi paprastais kaimiškais valgiais.

Pirmą kartą savo amžiuje pas gydytoją patekusi 1957 metais Friedlando stovykloje, kur visi atvykusieji iš Rytų gydytojo apžiūrimi.

SKAITYK PATS IR PARAGINK  
KITUS SKAITYTI  
NAUJIENAS  
JOS VISAD RAŠO TEISYBĘ

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR  
MODERNISIAUSIAS DARŽAS  
**BUČODARŽAS**  
WILLOW WEST INN  
AND PICNIC GROVE  
83rd and Willow Springs Road  
WILLOW SPRINGS, ILL.